

**ASF – SECTORUL SISTEMULUI DE PENSII PRIVATE
DIRECȚIA SUPRAVEGHERE ȘI CONTROL**

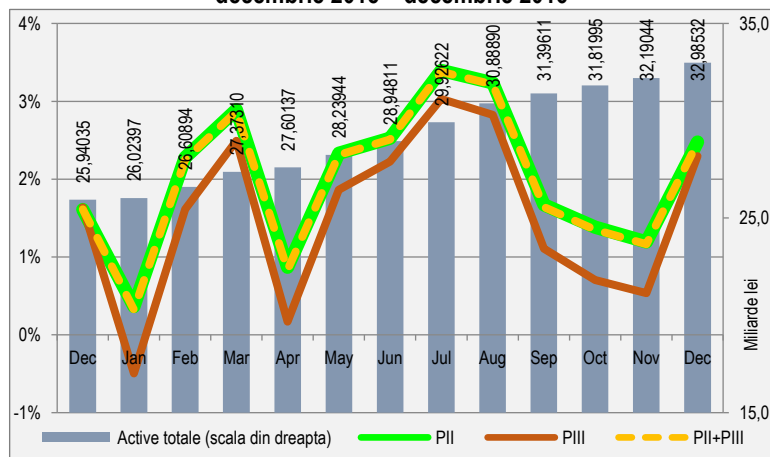
PENSIILE PRIVATE DIN ROMÂNIA LA 31 DECEMBRIE 2016

PENSIILE PRIVATE DIN ROMÂNIA LA 31 DECEMBRIE 2016

1. Pensiile private din România la 31 decembrie 2016

1.1. Valoarea activelor totale aflate în administrare la nivelul întregului sistem de pensii private a crescut pe parcursul anului 2016, menținând trendul pozitiv înregistrat în ultimii ani. Astfel, la 31 decembrie 2016, sistemul a atins **32,99** miliarde de lei (7,26 miliarde de euro)¹, reprezentând **4,35%** din PIB, comparativ cu 3,64% în decembrie 2015 și 3,82% în iunie 2016.

Grafic 1.1. Evoluția activelor totale din sistemul pensiilor private decembrie 2015 – decembrie 2016

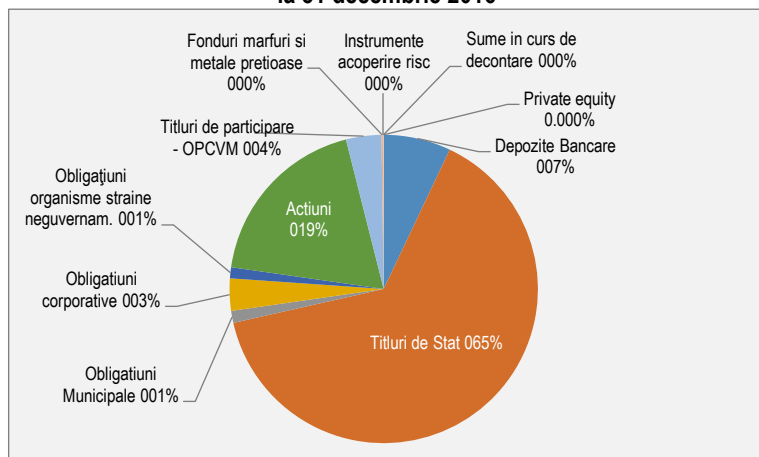
Ritmul anual de creștere înregistrat de activele totale a fost de **27,16%**. Comparativ cu iunie 2016 creșterea a fost de **13,95%**. Față de luna precedentă, activele totale au crescut cu **2,47%**, peste mediana intervalului decembrie 2015 – decembrie 2016: 2,25% (maxima intervalului analizat a fost 3,38%, în luna iulie 2016, iar minima 0,32%, în ianuarie 2016).

La nivelul fondurilor de pensii administrate privat (Pilonul II) s-a menținut un ritm anual de creștere superior fondurilor de pensii facultative, caracteristic celor nouă ani de funcționare: **27,53%**, comparativ cu **19,91%** în Pilonul III. Și comparativ cu iunie 2016 au fost diferențe, astfel în Pilonul II s-a înregistrat o creștere de **14,09%**, iar în Pilonul III **10,93%**.

1.2. Structura investițiilor fondurilor de pensii private

La 31 decembrie 2016, ponderea cea mai mare în structura portofoliilor fondurilor de pensii private era deținută de titlurile de stat cu 64,53%. Celelalte instrumente au înregistrat următoarele ponderi: acțiuni 18,84%, depozite bancare 7,06%, obligațiuni corporative 3,38%, titluri de participare 3,71%, obligațiuni municipale 1,26% (Grafic 1.2.).

Grafic 1.2. Fonduri de pensii private – alocare pe instrumente financiare la 31 decembrie 2016

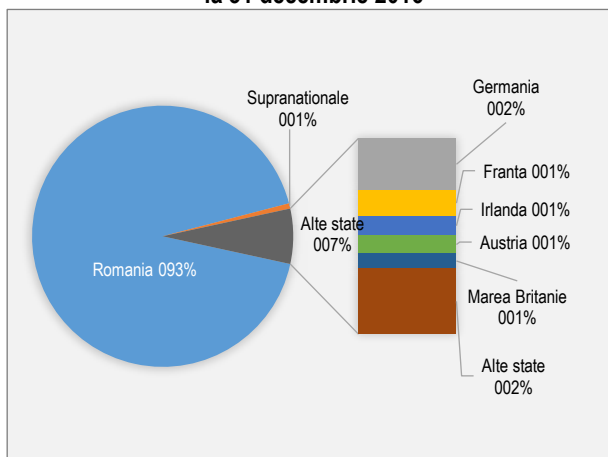

Comparativ cu decembrie 2015, portofoliile fondurilor de pensii private au înregistrat în decembrie 2016 o ușoară scădere a alocării în titluri de stat, obligațiuni municipale, obligațiuni corporative, acțiuni, titluri de participare și private equity. Celelalte instrumente au înregistrat o ușoară creștere. Comparativ cu luna iunie 2016, s-au înregistrat scăderi în cazul ponderilor depozitelor bancare, titlurilor de stat, obligațiunilor municipale și obligațiunilor corporative. Alocarea în acțiuni, titluri de participare și private equity a înregistrat însă o ușoară creștere. Alocarea în obligațiunile organismelor străine neguvernamentale și fondurilor de mărfuri și metale prețioase a înregistrat creșteri atât comparativ cu decembrie 2015, cât și cu iunie 2016.

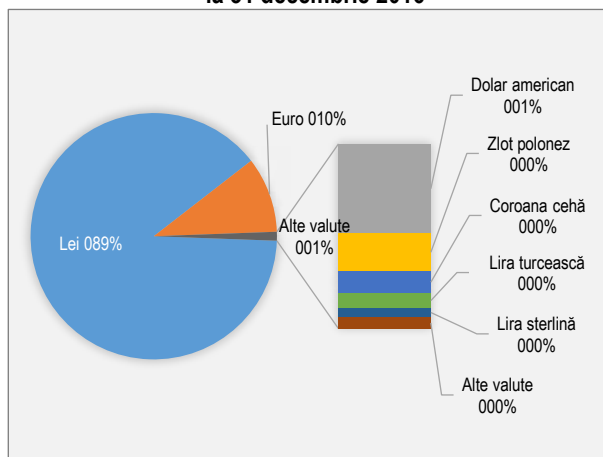
La 31 decembrie 2016, fondurile de pensii private dețineau 92,53% din active în instrumente financiare românești, de natura titlurilor de stat, a depozitelor, obligațiunilor, acțiunilor și organismelor de plasament colectiv (Grafic 1.3.). 6,82% din activele fondurilor de pensii private au fost investite în active străine, majoritatea acestor instrumente financiare fiind emise în Germania (1,81%), Franța (0,90%), Irlanda (0,68%), Austria (0,63%) și Marea Britanie (0,52%). 0,65% din active erau investite în obligațiuni supranaționale.

¹ BNR - curs de schimb la 30 decembrie 2016.

Grafic 1.3. Fonduri de pensii private – structura pe țară la 31 decembrie 2016

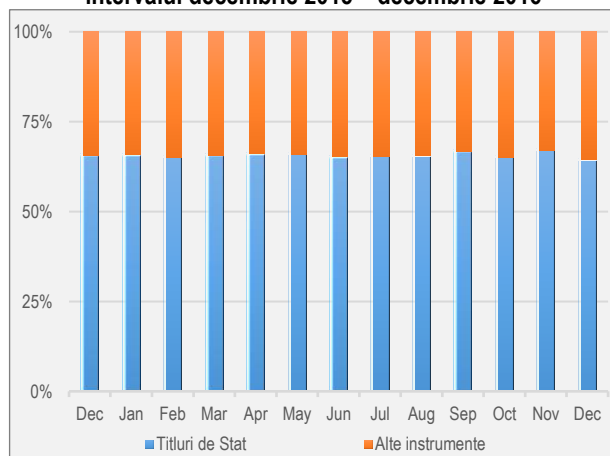

Grafic 1.4. Fonduri de pensii private – structura pe valută la 31 decembrie 2016

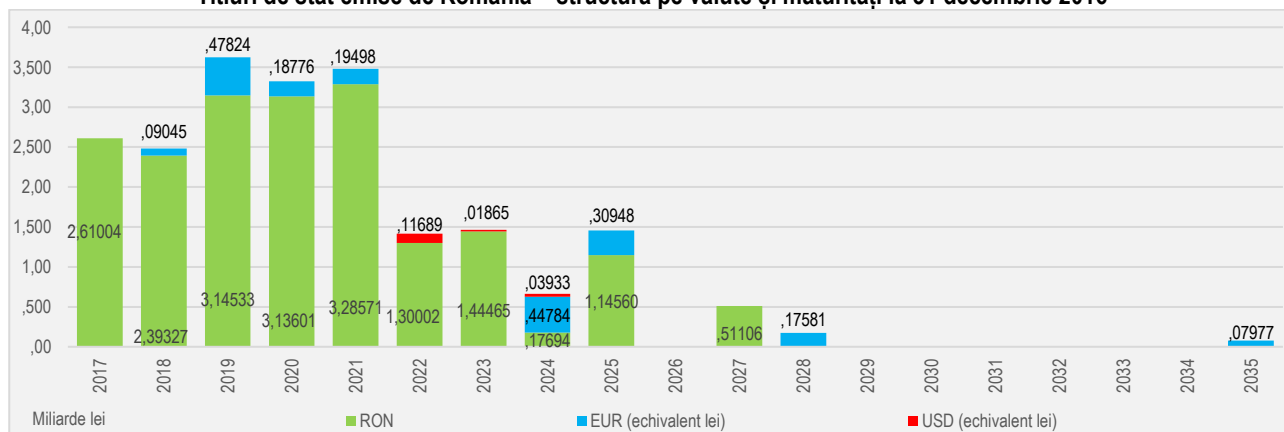
88,93% din activele fondurilor de pensii private erau la 31 decembrie 2016 denumite în moneda națională (Grafic 1.4.), iar din plasamentele în monede străine (11,07%), ponderea cea mai mare au avut-o plasamentele în euro (9,91%), urmate de dolarul american (0,56%), zlotul polonez (0,24%) și coroana cehă (0,14%). Euro și dolarul american au fost monedele pentru care administratorii fondurilor de pensii private au utilizat instrumente de acoperire a riscului valutar. În ansamblu, la 31 decembrie 2016, prin utilizarea instrumentelor pentru acoperirea riscului valutar pentru activele denumite în valute străine, expunerea netă a sistemului de pensii private (gradul de acoperire) a fost 4,77% din total sistem.

Grafic 1.5. Evoluția ponderilor titlurilor de stat în total active în intervalul decembrie 2015 – decembrie 2016

La 31 decembrie 2016, investițiile fondurilor de pensii private în titluri de stat înregistrau 21,29 miliarde lei, reprezentând 64,53% din total active, fiind și cea mai mică pondere din intervalul analizat, decembrie 2015 – decembrie 2016 (Grafic 1.5.). Ponderea titlurilor de stat a fluctuat ușor în această perioadă, aproximativ trei puncte procentuale, valoarea maximă fiind înregistrată în noiembrie 2016 (67,24%).

**Grafic 1.6. Fonduri de pensii private
Titluri de stat emise de România – structură pe valute și maturități la 31 decembrie 2016**

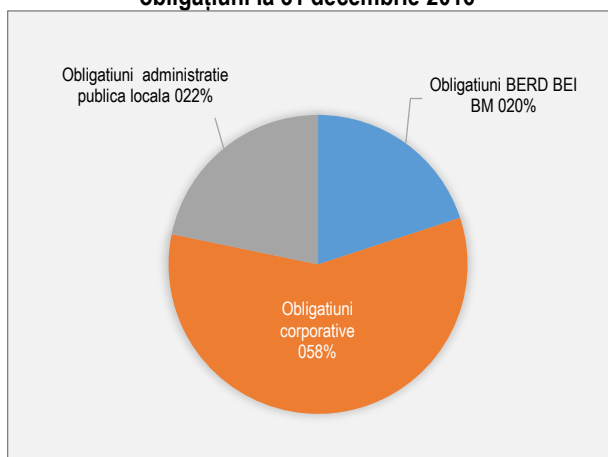
Din punct de vedere al valurilor în care sunt denumite titlurile de stat în care au investit fondurile de pensii private, cele mai mari valori s-au înregistrat în cazul emisiunilor în lei, pe 10 ani (26,92%), 5 ani (26,32%) și 7 ani (20,77%), urmate de cele în euro, de asemenea pe 10 ani (3,98%), 5 ani (2,04) și 7 ani (2,00%).

Din punct de vedere al scadențelor, 72,91% din investițiile în titluri de stat emise de România ajung la maturitate în următorii 5 ani, iar 27,09% au scadențe cuprinse între 6 și 18 ani (Grafic 1.6.).

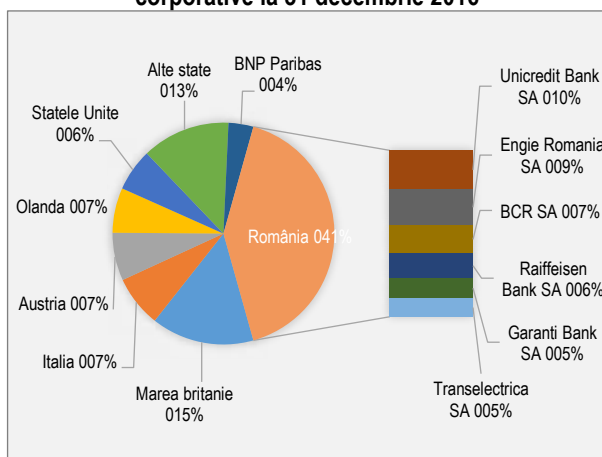
La 31 decembrie 2016, fondurile de pensii private dețineau investiții în obligațiuni corporative însumând 1,12 miliarde lei, 58,29% din total obligațiuni (Grafic 1.7.), menținându-se preferința acestora pentru investițiile în acest tip de instrument financiar. Investițiile în celelalte tipuri de obligațiuni au înregistrat un procent mult mai mic (obligațiuni municipale, 0,42 miliarde lei, cu o pondere de 21,75% și obligațiuni supranaționale, BERD și BEI, 0,38 miliarde lei, cu o pondere de 19,96% în total obligațiuni).

Investițiile au fost, în principal, în obligațiuni corporative ale unor emitenți străini (55,08%), din țări precum: Marea Britanie (14,99%), Italia (7,50%), Austria (6,98%) și Olanda (6,56%). De asemenea, fondurile de pensii private au investit și în obligațiuni corporative din România, acestea reprezentând 44,92% din totalul investițiilor în obligațiuni corporative, din care pe primele trei locuri se situau Unicredit Bank SA cu 9,67%, din total obligațiuni corporative, Engie România SA cu 8,95% și Banca Comercială Română SA cu 6,97% (Grafic 1.8.).

Grafic 1.7. Fonduri de pensii private – structură obligațiuni la 31 decembrie 2016

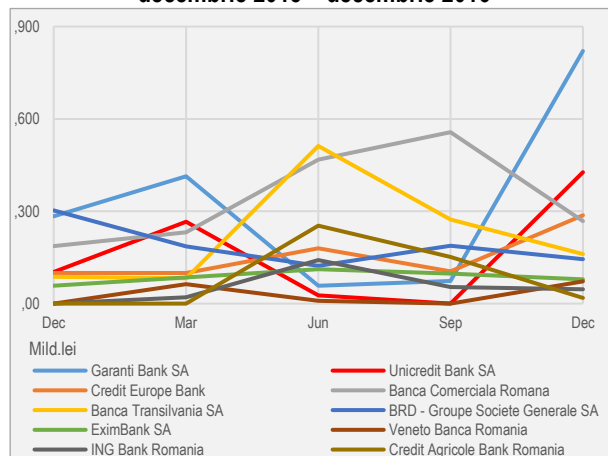

Grafic 1.8. Fonduri de pensii private – emitenți obligațiuni corporative la 31 decembrie 2016

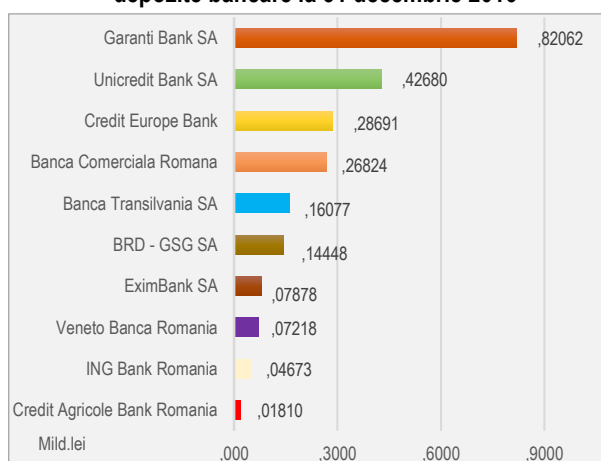

Expunerea pe depozite bancare a fondurilor de pensii private a crescut comparativ cu decembrie 2015 (4,70%) cu aproximativ două puncte procentuale, dar față de iunie 2016 (7,51%) s-a înregistrat o ușoară scădere de jumătate de punct procentual. Astfel, la 31 decembrie 2016 depozitele bancare înregistrau 7,06% (2,33 miliarde lei). Evoluția depozitelor bancare și principalele bănci la care fondurile de pensii private au constituit depozite sunt prezentate în Graficele 1.9. și 1.10.

Grafic 1.9. Evoluție trimestrială emitenți depozite bancare decembrie 2015 – decembrie 2016

Grafic 1.10. Fonduri de pensii private – top 10 emitenți depozite bancare la 31 decembrie 2016

De remarcat trendul ascendent înregistrat în trimestrul IV 2016 de depozitele constituite la Garanti Bank SA, după ce acestea au început să scadă semnificativ începând din martie 2016. Valoarea acestora a crescut de aproximativ trei ori comparativ cu decembrie 2015, înregistrând 0,82 miliarde lei la 31 decembrie 2016. Și în cazul depozitelor constituite la UNICREDIT Bank SA se remarcă o situație similară (o creștere semnificativă din septembrie 2016, după trendul descendent înregistrat din martie 2016), însumând 0,43 miliarde lei la 31 decembrie 2016².

² UNICREDIT Bank SA a fost autorizată în august 2015 și desfășoară activitate de depozitare și custodie a activelor FPAP METROPOLITAN LIFE de la sfârșitul lunii iulie 2016.

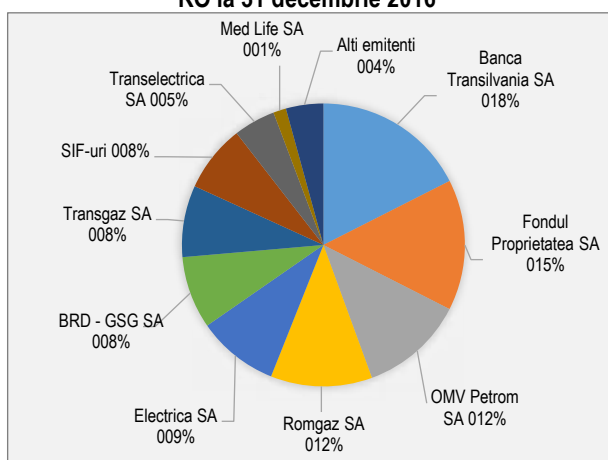
Tabel 1.1. Fonduri de pensii private – plasamente în acțiuni la 31 decembrie 2016

Tara	Mld.lei	% in total acțiuni
Romania	5.56	89.41%
Germania	0.23	3.65%
Franța	0.17	2.68%
Austria	0.13	2.08%
R. Cehă	0.05	0.75%
Polonia	0.04	0.72%
Alte state	0.04	0.71%
Total	6.21	

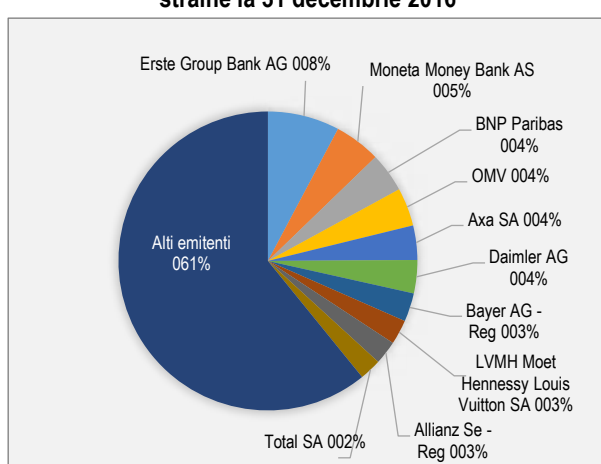
La 31 decembrie 2016, fondurile de pensii private dețineau investiții în acțiuni în valoare de 6,21 miliarde lei, reprezentând 18,84% din total active. 89,41% din totalul plasamentelor în acțiuni ale fondurilor de pensii private (5,56 miliarde lei) au fost efectuate în acțiuni românești, în timp ce 10,59% (0,66 miliarde lei) au fost plasamente în acțiuni ale unor emitenți din Germania, Franța, Austria, R. Cehă, Polonia și alte state.

În cazul acțiunilor din România (Grafic 1.11.), pe primele locuri s-au situat Banca Transilvania SA cu 17,53%, Fondul Proprietatea SA cu 14,96%, OMV Petrom cu 11,93%, Romgaz SA cu 11,61% și Electrica SA cu 9,31%, în timp ce deținerile de acțiuni emise de către SIF-uri reprezentau 7,67% din total (SIF 5 Oltenia și SIF 2 Moldova înregistrând cele mai mari ponderi). Dintre emitenții străini, se remarcă Erste Group Bank AG cu 7,77%, Moneta Money Bank SA cu 5,01%, BNP Paribas cu 4,27%, OMV cu 4,13% sau Axa SA cu 3,72% (Grafic 1.12.).

Grafic 1.11. Fonduri de pensii private – emitenți acțiuni RO la 31 decembrie 2016

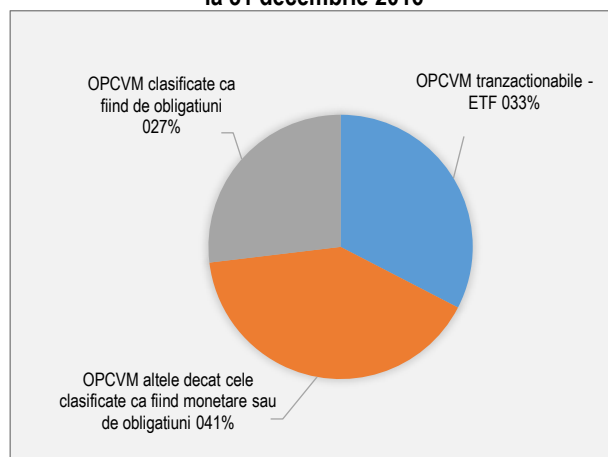

Grafic 1.12. Fonduri de pensii private – emitenți acțiuni străine la 31 decembrie 2016

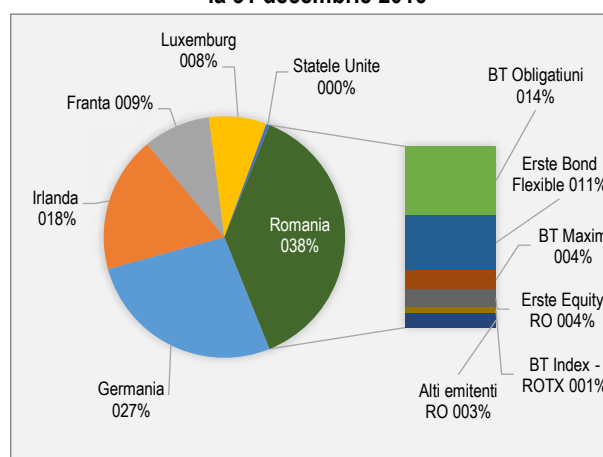

Deținerile fondurilor de pensii în organisme de plasament colectiv — OPCVM-uri reprezentau 3,71% din total active la 31 decembrie 2016, însumând 1,22 miliarde lei (Grafic 1.13 și Grafic 1.14). Ca structură, ponderea cea mai mare era deținută de OPCVM-urile altele decât cele clasificate ca fiind monetare sau de obligațiuni, reprezentând 40,51% din total organisme de plasament colectiv. În afara deținerilor de OPCVM-uri din România (37,78% din total organisme de plasament colectiv), fondurile de pensii private au investit în principal în emitenți din țări precum Germania (26,83%), Irlanda (18,25%), Franța (8,96%) sau Luxemburg (7,73%).

Grafic 1.13. Fonduri de pensii private – structură OPCVM la 31 decembrie 2016

Grafic 1.14. Fonduri de pensii private – emitenți OPCVM la 31 decembrie 2016

Trebuie menționat și faptul că la 31 decembrie 2016 trei fonduri de pensii private (FPAP VITAL, FPAP BCR și FPF BCR Plus) dețineau fonduri de mărfuri și metale prețioase (ETF-uri/ETC-uri), respectiv dețineri indirecte în aur însumând 0,05 miliarde lei, reprezentând 0,14% din total active (DB Physical Gold ETC EUR și ETFS Metal Securit ETFS Phys Gold).

2. Pensii administrate privat (Pilonul II)

2.1. Valoarea activelor nete și total participanți

Tabel 2.1. Pilon II Active nete (miliarde lei)

Nr. crt.	Fond de pensii administrat privat	dec.-15	iun.-16	dec.-16	dec.16/dec.15	dec.16/iun.16
1	NN	9,14	10,16	11,51	25,99%	13,31%
2	AZT VIITORUL TAU	5,41	6,04	6,86	26,71%	13,45%
3	METROPOLITAN LIFE (ALICO)*	3,49	3,90	4,45	27,48%	14,00%
4	VITAL	2,26	2,56	2,95	30,17%	15,06%
5	ARIPI	2,07	2,31	2,67	28,80%	15,58%
6	BCR	1,52	1,71	1,99	30,51%	16,17%
7	BRD	0,78	0,89	1,04	34,59%	17,29%
	TOTAL	24,67	27,58	31,47	27,53%	14,10%

*FPAP ALICO a devenit FPAP METROPOLITAN LIFE din noiembrie 2016

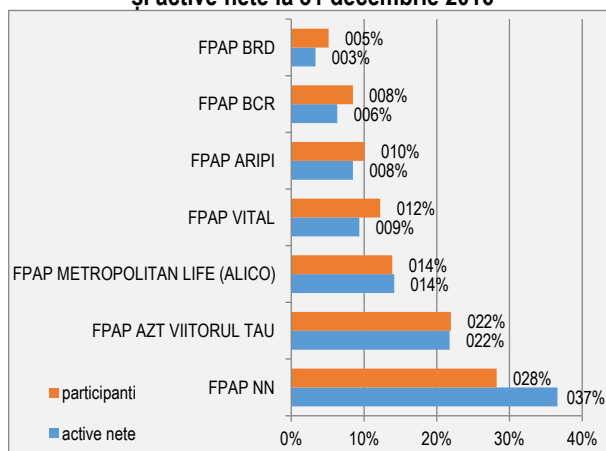
Tabel 2.2. Pilon II Număr de participanți (mil. pers.)

Nr. crt.	Fond de pensii administrat privat	dec.-15	iun.-16	dec.-16	dec.16/dec.15	dec.16/iun.16
1	NN	1,88	1,90	1,92	2,15%	1,10%
2	AZT VIITORUL TAU	1,46	1,48	1,50	2,36%	1,13%
3	METROPOLITAN LIFE (ALICO)*	0,92	0,93	0,95	3,78%	1,80%
4	VITAL	0,80	0,82	0,84	4,36%	2,08%
5	ARIPI	0,64	0,66	0,67	5,52%	2,62%
5	BCR	0,54	0,56	0,57	4,45%	1,09%
7	BRD	0,31	0,33	0,35	12,26%	5,66%
	TOTAL	6,56	6,68	6,80	3,69%	1,70%

Valoarea totală a **activelor nete** înregistrată la 31 decembrie 2016 de fondurile de pensii administrate privat a fost de **31,47** miliarde de lei (**6,93** miliarde de euro). Ritmul anual de creștere înregistrat a fost de **27,53%** (27,06% raportat la moneda euro). Creșterea față de iunie 2016 a fost de **14,10%** (13,59% raportat la moneda euro). Comparativ cu luna anterioară creșterea a fost de **2,48%**.

6,80 milioane de participanți erau înregistrați în sistemul pensiilor administrate privat la sfârșitul lunii decembrie 2016, un avans anual de **3,69%**. Comparativ cu iunie 2016, numărul de participanți a crescut cu **1,70%**. Creșterea față de luna precedentă a fost de 0,53%, peste mediana intervalului decembrie 2015 – decembrie 2016 de 0,25% (minima intervalului analizat, 0,17%, s-a înregistrat în mai 2016, iar maxima, 0,73%, în decembrie 2015).

Grafic 2.1. Pilon II Cotă de piață în funcție de participanți și active nete la 31 decembrie 2016

FPAP NN, FPAP AZT VIITORUL TĂU și FPAP METROPOLITAN LIFE (ALICO) s-au menținut pe primele poziții, însumând la 31 decembrie 2016 aproximativ 73% din activele nete și 64% din participanți (Grafic 2.1.). FPAP BRD și FPAP BCR, însumând aproximativ 10% din active nete și 14% din participanți, au înregistrat în continuare creșteri anuale și lunare mai mari, atât în cazul activelor nete, cât și al numărului de participanți.

2.2. Participanți nou intrați

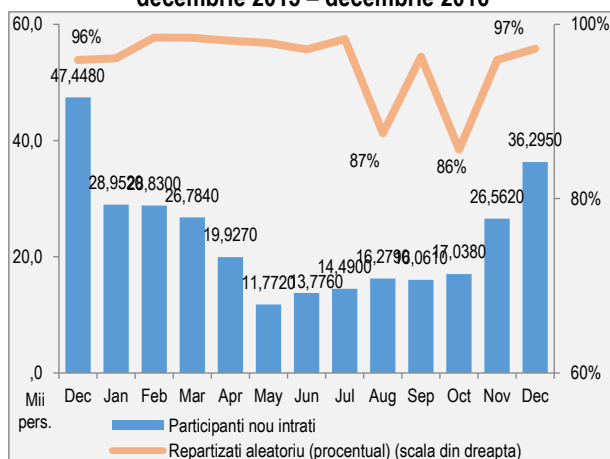
1.019 persoane au semnat acte de aderare pentru a deveni participanți la unul dintre fondurile de pensii administrate privat din cei **36.295** participanți intrați în sistem în luna decembrie 2016, o scădere anuală a numărului de participanți nou intrați în sistem de 23,51%. Comparativ cu iunie 2016, numărul participanților nou intrați în sistem a crescut însă semnificativ, de aproximativ trei ori. Față de luna anterioară s-a înregistrat o creștere de 36,64% (Grafic 2.1.).

35.276 persoane, reprezentând **97,19%** din total nou intrați în sistem, au fost repartizate aleatoriu în luna decembrie 2016. Cu excepția FPAP NN, cu 89,44%, celelalte fonduri de pensii au înregistrat valori de peste 94% participanți repartizați aleatoriu din total nou intrați în sistem. Cu un trend fluctuant în perioada decembrie 2015 – decembrie 2016, numărul persoanelor repartizate aleatoriu a scăzut cu 22,29% față de aceeași lună din 2015. Comparativ cu iunie 2016 s-a înregistrat însă o creștere de aproximativ trei ori, iar față de luna anterioară creșterea a fost de 38,48%.

257 mii persoane au intrat în sistem în anul 2016, cu 3,73% mai puțin decât în anul 2015, iar **246 mii persoane** (95,94% din total intrați în sistem în an) dintre aceștia au fost repartizați aleatoriu, cu 2,09% mai puțin comparativ cu 2015.

Din analiza evoluției numărului de participanți nou intrați în perioada decembrie 2015 – decembrie 2016 (Grafic 2.2.) se evidențiază o creștere semnificativă în lunile decembrie 2015 (47,4 mii persoane) și decembrie 2016 (36,3 mii persoane), însoțită și de creșterea gradului de repartizare aleatorie (95,9% și, respectiv 97,2%)³. În condițiile în care repartizarea aleatorie are loc la 4 luni de la prima plată a CAS (fie ca urmare a încasării primului salariu sau a primei indemnizații de șomaj), rezultă că participanții intrați aleatoriu în decembrie au intrat în câmpul muncii în luna august, lună în care se termină anul școlar. Astfel, din analiza structurii pe grupe de vârstă a participanților reiese că în luna decembrie 2015 numărul persoanelor cu vârsta cuprinsă între 20 – 24 ani a crescut comparativ cu luna precedentă cu aproximativ 29 mii (61% din total nou intrați în această lună), iar în decembrie 2016 a crescut cu aproximativ 18 mii (49% din total nou intrați în această lună)⁴.

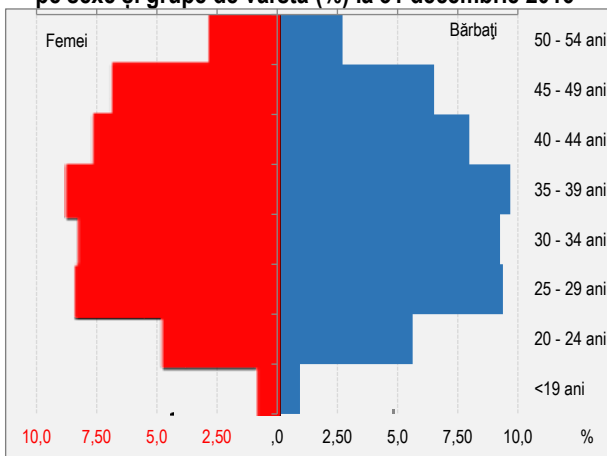
Grafic 2.2. Pilon II Participanți nou intrați și gradul de repartizare decembrie 2015 – decembrie 2016

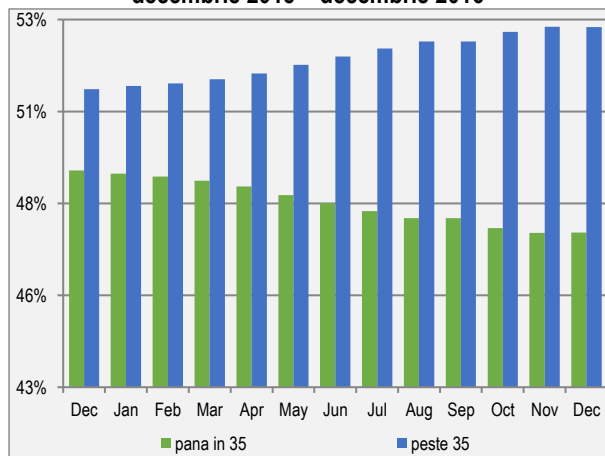
De asemenea, se evidențiază lunile august și octombrie 2016, luni în care s-au înregistrat grade de repartizare semnificativ mai mici (87,5% și respectiv 85,6%), deși numărul participanților nou intrați nu a înregistrat o creștere semnificativă comparativ cu celelalte luni. Având în vedere gradul de educație financiară mai ridicat al studenților, precum și faptul că sunt studenți care lucrează încă din timpul studiilor, coroborat cu începerea anului universitar în luna octombrie, ar putea determina ca o pondere mai mare din participanți să fi semnat acte de aderare, comparativ cu cei care au fost repartizați aleatoriu (Grafic 2.2.).

Distribuția participanților pe gen a fost la sfârșitul lunii decembrie 2016 următoarea: **52,11%** - bărbați și **47,89%** - femei (Grafic 2.3.). În ceea ce privește distribuția pe vârstă, raportul participanților cu vârsta de până la 35 de ani comparativ cu cei cu vârsta de peste 35 de ani era la 31 decembrie 2016 **47,21%** la **52,79%**. În condițiile maturizării sistemului, raportul în funcție de vârstă s-a modificat în perioada decembrie 2015 – decembrie 2016 în favoarea participanților cu vârsta de peste 35 de ani (Grafic 2.4.). S-a înregistrat astfel o scădere a ponderii celor cu vârsta de până în 35 ani de 1,69 puncte procentuale comparativ cu decembrie 2015, când raportul a fost 48,81% la 51,11%. Comparativ cu iunie 2016, când raportul a fost 48,01% la 51,99%, scăderea a fost de 0,8 puncte procentuale.

Grafic 2.3. Pilon II Participanți - piramida participanților pe sexe și grupe de vârstă (%) la 31 decembrie 2016

Grafic 2.4. Pilon II Evoluție structură pe grupe de vârstă decembrie 2015 – decembrie 2016

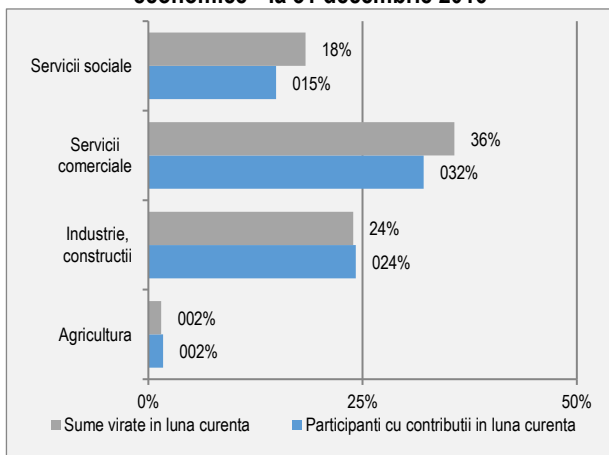
Cele mai bine reprezentate activități economice la sfârșitul lunii decembrie 2016 au fost industria prelucrătoare cu **18,20%** și comerțul cu **13,13%**, urmate de sănătate cu **5,59%**, administrație publică și apărare cu **4,72%** și transporturi cu **4,71%**, însumând 46,35% din total participanți pentru care s-au virat contribuții și 47,43% din sumele virate în decembrie 2016. Printre cele mai slab reprezentate activități, cu valori sub 1%, s-au situat în continuare cultura, producția și furnizarea energiei electrice, industria extractivă și tranzacțiile imobiliare, reprezentând 2,48% din total participanți și 3,23% din total sume virate (Grafic 2.5.).

³ Acest trend s-a manifestat și în anii anteriori, de exemplu, în decembrie 2014 numărul participanților nou intrați a fost de 40,9 mii persoane cu un grad de repartizare aleatorie de 93%, iar în decembrie 2013, au fost 40,3 mii participanți nou intrați în sistem, cu un grad de repartizare aleatorie de 95%.

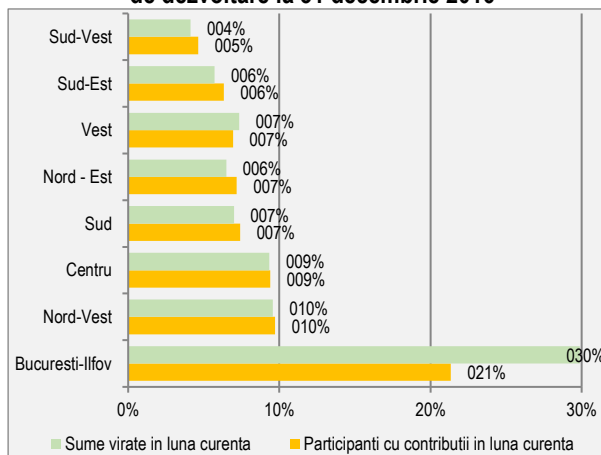
⁴ Acest trend s-a manifestat și în decembrie 2014, 16 mii persoane, reprezentând 38% din total nou intrați și în decembrie 2013, 17 mii persoane, reprezentând 41% din total nou intrați în această lună.

În funcție de regiunile de dezvoltare ale României, cei mai mulți participanți pentru care au fost virate contribuții la fondurile de pensii administrate privat în luna decembrie 2016 lucrau în București: **21,34%**, cu 27,68% din total contribuții virate (Grafic 2.6.). Cele mai bine reprezentate regiuni de dezvoltare au fost: București - Ilfov **21,34%**, NORD-VEST cu **9,72%** și CENTRU cu **9,39%**, cele trei regiuni reprezentând 40,46% dintre participanții pentru care s-au virat contribuții și 48,80% din contribuțiile virate (pentru aproximativ 27% din participanți cu aproximativ 21% din sume nu a fost posibilă identificarea angajatorului).

Grafic 2.5. Pilon II Participanți – distribuție pe activități economice* la 31 decembrie 2016

Grafic 2.6. Pilon II Participanți – distribuție pe regiuni de dezvoltare la 31 decembrie 2016

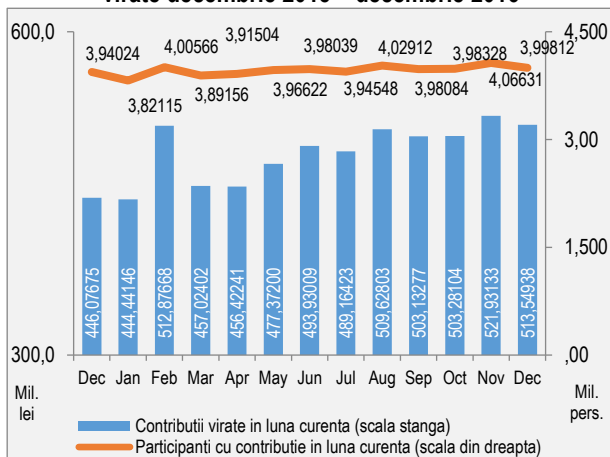

*Sectorul serviciilor comerciale cuprinde activitățile: comerț, hoteluri și restaurante, transport și depozitare, informații și comunicații, intermediari financiare și asigurări, tranzacții imobiliare, activități profesionale, științifice și tehnice, activități de servicii administrative și activități de servicii suport, alte activități de servicii. Sectorul serviciilor sociale cuprinde activitățile: administrație publică (exclusiv forțele armate și asimilați), învățământ, sănătate și asistență socială, activități de spectacole, culturale și recreative.

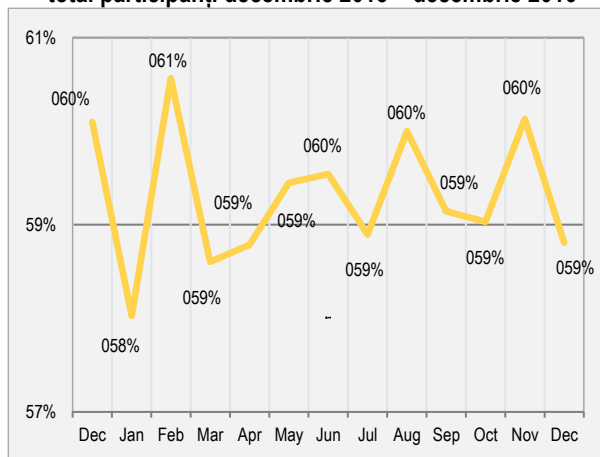
1.2.3. Contribuții

În luna decembrie 2016 au fost virate către fondurile de pensii administrate privat **513,55 milioane de lei (113,09 milioane de euro)**, un avans anual de **15,13%**. Față de iunie 2016 creșterea a fost de **3,97%**. Comparativ cu luna precedentă s-a înregistrat o scădere de **1,61%** (Grafic 2.7.). Pe parcursul anului 2016, s-au virat către fondurile de pensii administrate privat **5,88 miliarde de lei (1,31 miliarde de euro)**, cu o medie de 490,23 milioane lei/lună. Comparativ cu anul 2015, valoarea totală a contribuțiilor virate în 2016 a crescut cu 19,17%, în condițiile în care cota de contribuție pentru primele două luni din 2016 a fost de 5,0% (afărentă anului 2015), iar în perioada martie – decembrie 2016 cota a fost de 5,1% (afărentă anului 2016).

Grafic 2.7. Pilon II Participanți cu contribuții și contribuțiile virate decembrie 2015 – decembrie 2016

Grafic 2.8. Pilon II Pondere participanți cu contribuții în total participanți decembrie 2015 – decembrie 2016

Numărul participanților cu contribuții în luna decembrie 2016 a fost de **4,00 milioane persoane**, înregistrând un ritm anual de creștere de 1,47%. Comparativ cu iunie 2016 creșterea a fost de 0,45%, iar față de luna precedentă s-a înregistrat o scădere de 1,68% (Grafic 2.7.). De menționat că în perioada decembrie 2015 – decembrie 2016 numărul acestor participanți a fluctuat ușor, înregistrând un maxim în noiembrie 2016, 4,07 milioane persoane și un minim în ianuarie 2016, 3,82 milioane persoane (mediana intervalului fiind de 3,96 milioane persoane). La 31 decembrie 2016, numărul de participanți cu contribuții virate în luna de calcul reprezenta 58,81% din total participanți înregistrați în Pilonul II, fiind în scădere ușoară comparativ cu decembrie 2015, 60,10% și cu iunie 2016, 59,54%.

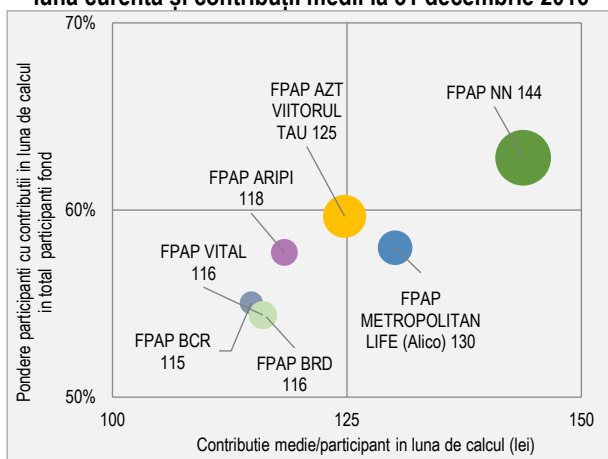
FPAP NN înregistra la 31 decembrie 2016 ponderea cea mai mare din total participanți la fond pentru care s-au virat contribuții în luna de calcul (62,79%) dar și ponderea cea mai mare din total sume virate în această lună (33,79%), situându-se astfel pe primul loc în

cea ce privește valoarea contribuției medii/participant de 143,79 lei. Poziționarea FPAP NN este determinată de calitatea portofoliului: un număr mai mare de participanți pentru care se virează contribuții, cu venituri salariale mai mari, care determină în consecință și valori mari ale contribuțiilor virate și, pe ansamblu, un volum mai mare al activelor totale (Grafic 2.9).

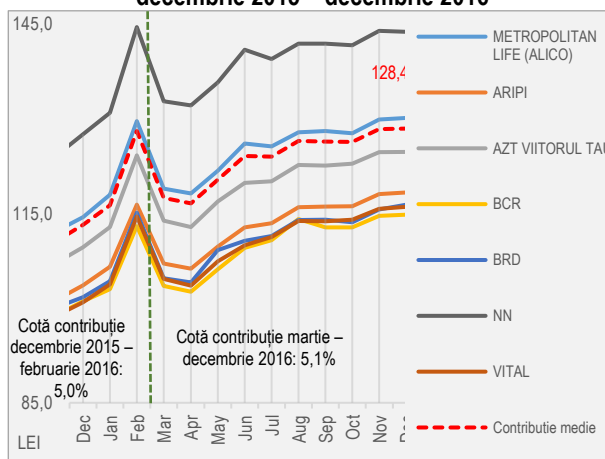
Pe următoarele două poziții s-au situat FPAP METROPOLITAN LIFE (Alico) cu 130,13 lei/participant (57,98% - pondere participanți cu contribuții virate din total participanți la fond și 13,96% pondere din total sume virate în luna decembrie 2016) și FPAP AZT VIITORUL TĂU cu 124,75 lei/participant (59,66% - pondere participanți cu contribuții virate din total participanți la fond și 21,72% pondere din total sume virate în luna decembrie 2016.). Și în cazul FPAP METROPOLITAN LIFE (Alico), care a înregistrat o valoare mai mare a contribuției comparativ cu FPAP AZT VIITORUL TĂU, calitatea portofoliului de participanți este factorul determinant, în sensul că aceștia au venituri salariale mai mari care determină în consecință și un volum mai mare de contribuții virate. La 31 decembrie 2016, cele trei fonduri înregistrau împreună 69,47% din sumele virate și 66,33% din participanții cu contribuții virate în luna de calcul.

La polul opus s-au situat fondurile de pensii administrate privat (FPAP ARIPI, FPAP BRD, FPAP VITAL și FPAP BCR) care au înregistrat valori mai mici atât în cazul contribuției medii/participant (118,33 lei – 114,80 lei) cât și în cazul ponderii participanților cu contribuții virate din total participanți fond (57,74% - 55,04%).

Grafic 2.9. Pilon II Ponderi participanți cu contribuții în luna curentă și contribuții medii la 31 decembrie 2016

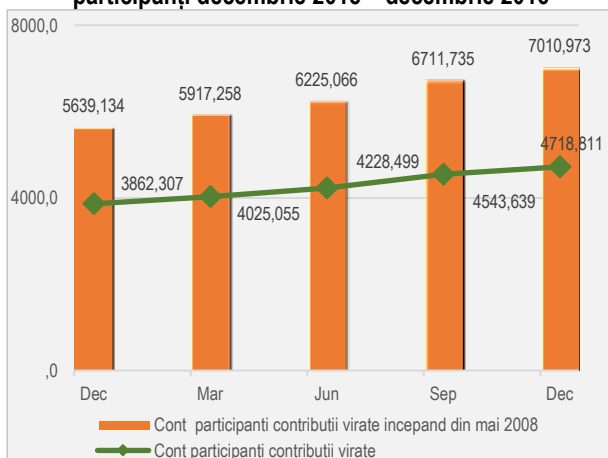

Grafic 2.10. Pilon II Contribuție medie/participant decembrie 2015 – decembrie 2016

La nivel de sistem, contribuția medie a participanților cu contribuții virate a fost de **128,45 lei**, înregistrând o creștere anuală de 13,46%, 3,51% față de iunie 2016 și numai 0,07% comparativ cu luna precedentă. Din analiza evoluției contribuției medii în perioada decembrie 2015 – decembrie 2016 se evidențiază creșterea semnificativă din luna februarie 2016 comparativ cu luna anterioară (10,08%). În condițiile în care în luna februarie sunt virate contribuțiile aferente lunii decembrie, creșterea se explică prin venituri salariale mai mari încasate în această lună (de exemplu, sporuri, prime și diverse alte avantaje acordate cu ocazia sfârșitului de an), așa cum se poate observa și din creșterea cu 10,19% a câștigului salarial mediu brut în luna februarie 2016 (Grafic 2.10.). Scăderea contribuției medii din luna martie 2016, este cauzată de virarea contribuțiilor lunii ianuarie, caracterizată de scăderi ale veniturilor salariale (scăderea câștigului salarial mediu brut lunar cu 8,26% în ianuarie 2016 comparativ cu decembrie 2015, INS – martie 2016).

Grafic 2.11. Pilon II Evoluție valoare medie cont participanți decembrie 2015 – decembrie 2016

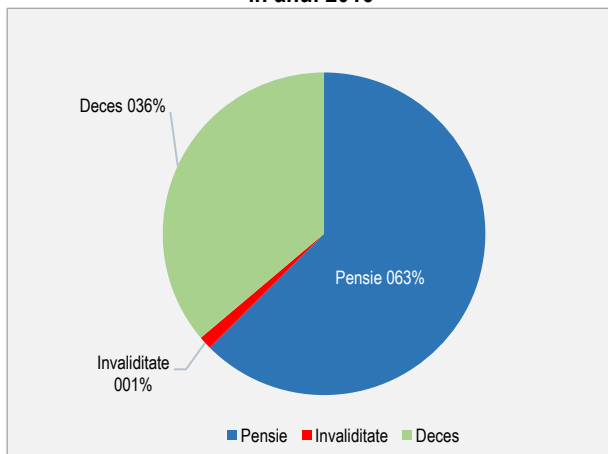

Valoarea medie a unui cont pentru cei aproximativ 6,67 milioane de participanți cu conturi active în Pilonul II era la 31 decembrie 2016 de 4.719 lei (1.039 Euro), în creștere cu 22,18% comparativ cu decembrie 2015 și cu 17,24% față de iunie 2016 (Grafic 2.11.). 4,70 milioane de participanți înregistrau sume în cont de până la 5.000 lei (70,48%). Valoarea contului pentru 1,14 milioane de persoane era cuprinsă între 5.000 și 10.000 de lei (17,15%), iar pentru 0,83 milioane de persoane de peste 10.000 de lei (12,38%). În cazul celor 3,18 de milioane de participanți care au început să contribuie încă de la debutul Pilonului II – mai 2008, valoarea medie a contului era la 31 decembrie 2016 de 7.011 lei (1.544 Euro). Acumularea constantă, lună de lună, a viramentelor în contul participanților determină creșterea valorii activului personal, iar pe perioade mari de timp, de exemplu 35 – 40 ani (perioada activă a participantului) conduce la obținerea unui venit suplimentar mai mare la pensie.

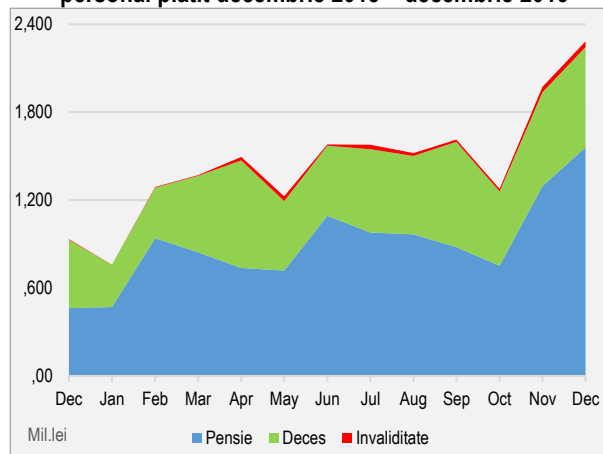
1.2.4. Plata activului net în caz de pensionare, invaliditate și deces

Pe parcursul anului 2016 au fost efectuate plăți ale activului personal net către participanți însumând 17,97 milioane lei (Grafic 2.12.), din care 11,23 milioane lei ca urmare a deschiderii dreptului la pensie, reprezentând 62,54% din total plăți efectuate (1.603 participanți), 6,50 milioane lei ca urmare a decesului participantului, 36,16% din total (2.493 beneficiari) și 0,23 milioane lei ca urmare a invalidității, 1,31% din total (69 participanți). Plățile totale au înregistrat o creștere semnificativă de 144,59 % în perioada decembrie 2015 – decembrie 2016 (Grafic 2.13.), în special ca urmare a creșterii plăților aferente deschiderii dreptului la pensie pentru limită de vârstă.

Grafic 2.12. Pilon II Structură plăți de activ personal net în anul 2016

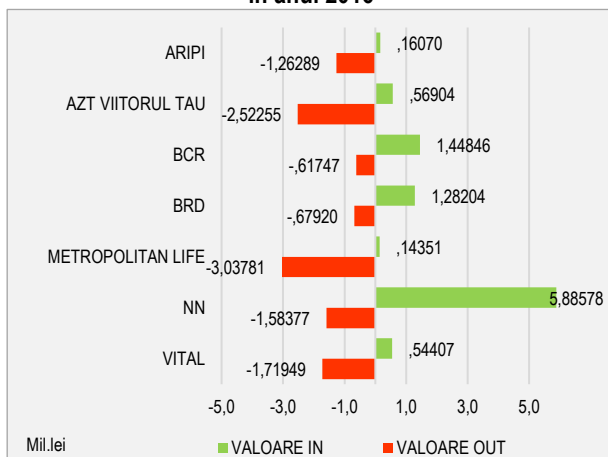
Grafic 2.13. Pilon II Evoluție valoare medie activ net personal plătit decembrie 2015 – decembrie 2016

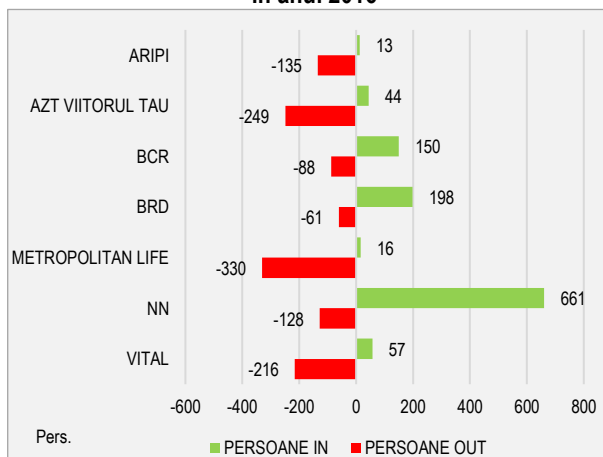
1.2.5. Transferuri

În anul 2016, 1.232 participanți s-au transferat între fondurile de pensii administrate privat, activele transferate atingând 11,42 milioane lei. Fondul de pensii care a primit cei mai mulți participanți transferați (661) și valoarea cea mai mare a activului transferat (5,89 milioane lei) a fost FPAP NN. În cazul fondurilor de la care s-au transferat participanți, FPAP METROPOLITAN LIFE (ALICO) s-a situat pe primul loc cu 3,04 milioane lei și 330 participanți (Graficele 2.14 și 2.15.).

Grafic 2.14. Pilon II Valoare activ net transferat în anul 2016

Grafic 2.15. Pilon II Participanți transferați în anul 2016

1.2.4. Structura investițiilor

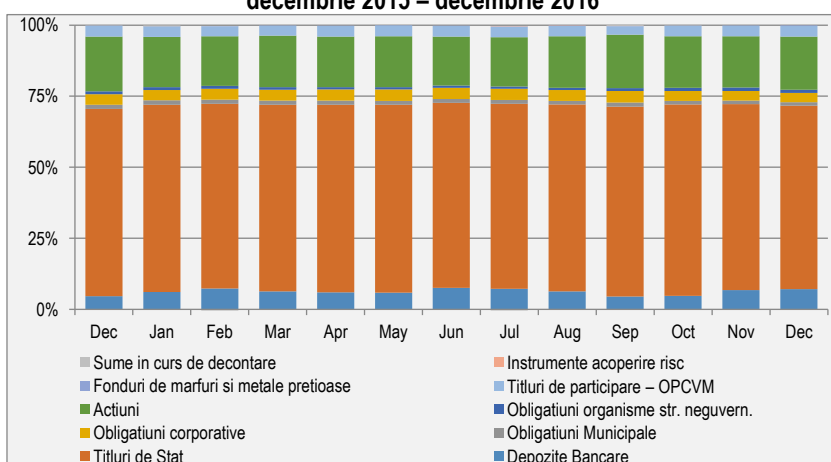
Valoarea activelor plasate în toate instrumentele financiare a crescut la sfârșitul lunii decembrie 2016, comparativ cu aceeași lună a anului 2015 în condițiile unei creșteri a activelor totale de **27,54%**. Majoritatea activelor au înregistrat creșteri între 4,74% și 38,82%, dar au fost active care au crescut și de două ori, ca în cazul depozitelor bancare, sau de 7 ori, ca în cazul fondurilor de mărfuri și metale prețioase.

Tabel 2.3. Pilon II Structură investiții - total (miliarde lei)

Nr. crt.	Instrumente financiare	dec.-15	iun.-16	dec.-16	dec.2016/ dec.2015	dec.2016/ iun.2016
1	Depozite bancare	1,16	2,10	2,26	94,56%	7,41%
2	Titluri de stat	16,26	18,06	20,35	25,18%	12,66%
3	Obligațiuni Municipale	0,36	0,37	0,38	4,74%	2,83%
4	Obligațiuni corporative	0,93	1,08	1,05	13,41%	-2,32%
5	Obligațiuni organisme străine neguvern.	0,26	0,23	0,36	38,82%	57,85%
6	Acțiuni	4,74	4,77	5,90	24,38%	23,68%
7	Titluri de participare - OPCVM	0,96	1,03	1,18	22,75%	14,47%
8	Fonduri de mărfuri și metale prețioase	0,01	0,03	0,04	612,61%	67,18%
9	Instrumente acoperire risc	-0,011	-0,01	-0,01	17,72%	39,97%
10	Sume in curs de decontare	0,03	-0,06	-0,02	-158,75%	-72,24%
	Activ total	24,69	27,59	31,48	27,54%	14,10%

Și comparativ cu iunie 2016 s-a înregistrat o creștere a activelor plasate în majoritatea instrumentelor financiare (cu excepția obligațiunilor corporative) în condițiile creșterii activelor totale de **14,10%**. Majoritatea activelor au înregistrat creșteri cuprinse între 2,83% și 67,18% (Tabel 2.3.).

Grafic 2.16. Pilon II Structura investițiilor decembrie 2015 – decembrie 2016

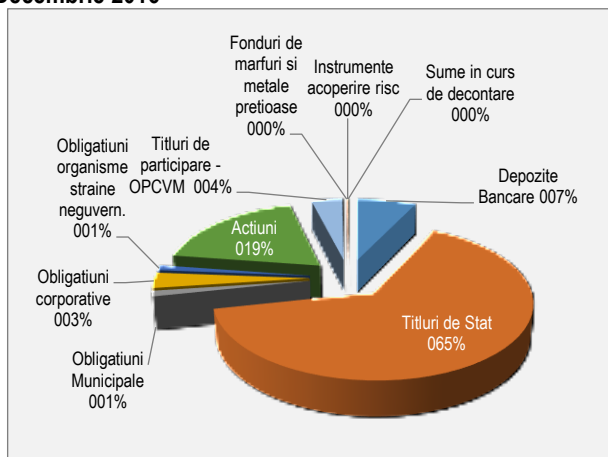

Din punct de vedere al alocării resurselor financiare pe diferite clase de active, cu excepția depozitelor bancare, organismelor străine neguvernamentale și fondurilor de mărfuri și metale prețioase, celelalte instrumente au înregistrat scăderi în decembrie 2016 comparativ cu aceeași lună din 2015. Comparativ cu iunie 2016, au înregistrat creșteri ponderile obligațiunilor organismelor străine neguvernamentale, acțiunilor, titlurilor de participare și fondurilor de mărfuri și metale prețioase. Celelalte instrumente financiare au înregistrat scăderi ale ponderilor în total active (Grafic 2.16.).

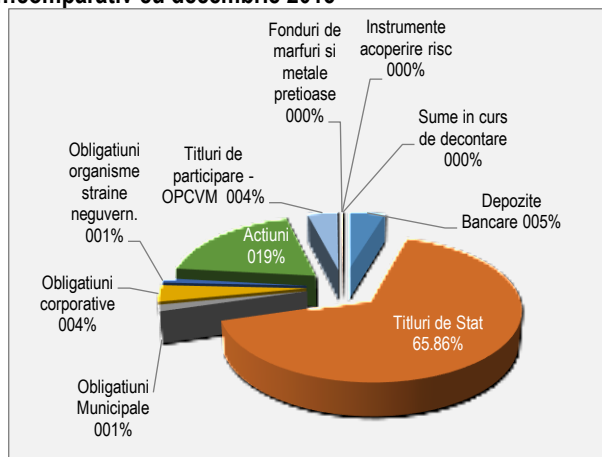
Structura portofoliilor fondurilor de pensii administrate privat a fost următoarea:

Grafic 2.17 Pilon II Structura investițiilor

Decembrie 2016

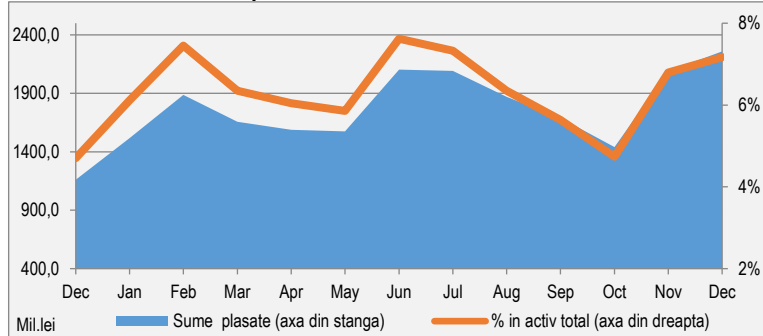
...comparativ cu decembrie 2015

Tabel 2.4. Pilon II Depozite bancare

Instrumente financiare	dec.-15		iun.-16		dec.-16		dec.2016/dec.2015		dec.2016/iun.2016	
	Valoare (mld. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mld. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mld. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare	Pondere în active totale	Valoare	Pondere în active totale
Depozite bancare	1,16	4,70%	2,10	7,62%	2,26	7,17%	↑	↑	↑	↓

Grafic 2.18. Pilon II Depozite bancare decembrie 2015 – decembrie 2016

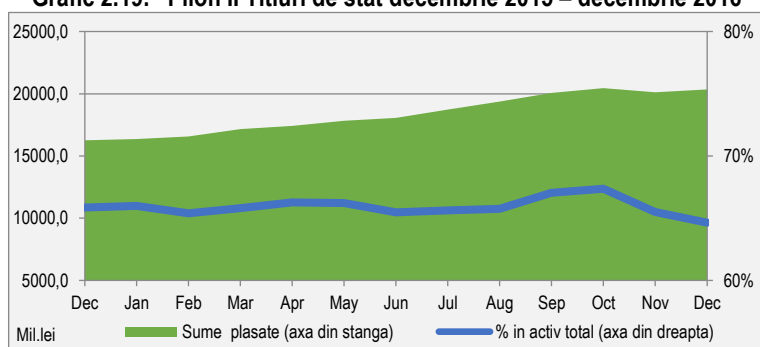

Depozite bancare: 7,17% din total active, în creștere față de decembrie 2015 (4,70%), dar în scădere ușoară comparativ cu iunie 2016 (7,62%). Valoarea activelor investite, însumând **2,26** miliarde de lei, a crescut de aproximativ două ori comparativ cu aceeași lună din 2015 și cu 7,41% față de iunie 2016 (Tabel 2.4.).

Tabel 2.5. Pilon II Titluri de stat

Instrumente financiare	dec.-15		iun.-16		dec.-16		dec.2016/dec.2015		dec.2016/iun.2016	
	Valoare (mld. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mld. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mld. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare	Pondere în active totale	Valoare	Pondere în active totale
Titluri de stat	16,26	65,86%	18,06	65,47%	20,35	64,64%	↑	↓	↑	↓

Grafic 2.19. Pilon II Titluri de stat decembrie 2015 – decembrie 2016

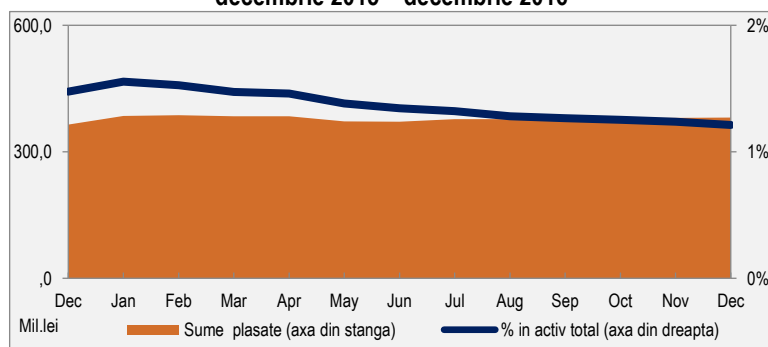

Titluri de stat: 64,64% din total active, au scăzut comparativ cu decembrie 2015 (65,86%) și iunie 2016 (65,47%). Ponderea titlurilor de stat în total active s-a situat în perioada decembrie 2015 – decembrie 2016 pe un trend ascendent până în luna octombrie anul trecut, dar a scăzut în ultimele două luni, înregistrând o diferență de aproximativ 3 puncte procentuale între cea mai mare valoare 67,37% (octombrie 2016) și cea mai mică 64,64% (decembrie 2016). Valoarea activelor, **20,35** miliarde de lei, a crescut față de decembrie 2015, cu 25,18% și cu 12,66% față de luna iunie 2016 (Tabel 2.5.).

Tabel 2.6. Pilon II Obligațiuni municipale

Instrumente financiare	dec.-15		iun.-16		dec.-16		dec.2016/dec.2015		dec.2016/iun.2016	
	Valoare (mld. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mld. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mld. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare	Pondere în active totale	Valoare	Pondere în active totale
Obligațiuni municipale	0,36	1,48%	0,37	1,34%	0,38	1,21%	↑	↓	↑	↓

Grafic 2.20. Pilon II Obligațiuni municipale decembrie 2015 – decembrie 2016

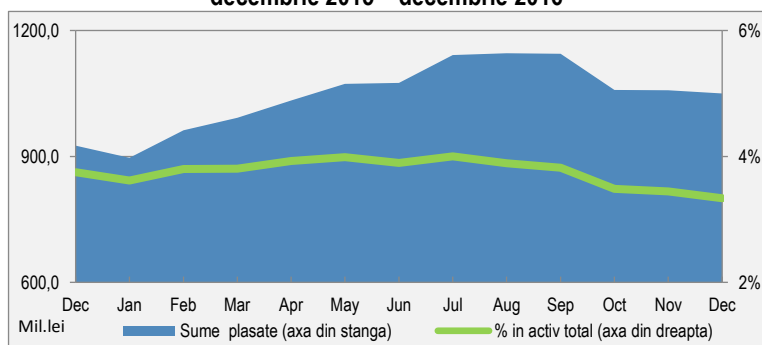

Obligațiuni municipale: 1,21% din total active, ponderea a scăzut atât față de decembrie 2015 (1,48%), cât și față de iunie 2016 (1,34%). Valoarea activelor investite a crescut față de decembrie 2015 cu 4,74% atingând **0,38** miliarde de lei la 31 decembrie 2016. Comparativ cu iunie 2016, creșterea a fost de 2,83% (Tabel 2.6.).

Tabel 2.7. Pilon II Obligațiuni corporative

Instrumente financiare	dec.-15		iun.-16		dec.-16		dec.2016/dec.2015		dec.2016/iun.2016	
	Valoare (mld. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mld. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mld. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare	Pondere în active totale	Valoare	Pondere în active totale
Obligațiuni corporative	0,93	3,75%	1,08	3,90%	1,05	3,34%	↑	↓	↓	↓

Grafic 2.21. Pilon II Obligațiuni corporative decembrie 2015 – decembrie 2016

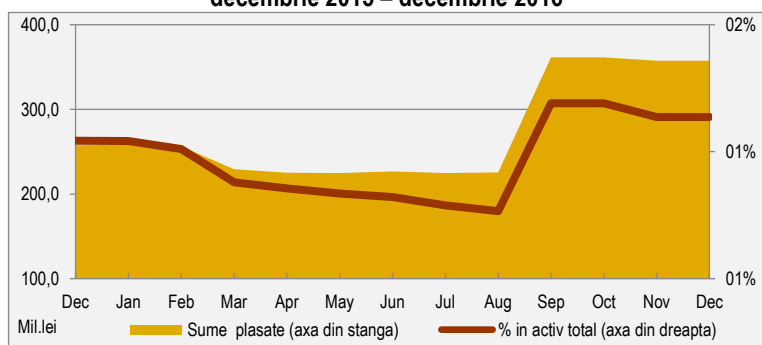

Obligațiuni corporative: 3,34% din total active, în scădere ușoară comparativ cu decembrie 2015 (3,75%) și iunie 2016 (3,90%). Valoarea activelor, **1,05 miliarde de lei**, a crescut cu 13,41% comparativ cu decembrie 2015 și a scăzut cu 2,32% față de iunie 2016 (Tabel 2.7.).

Tabel 2.8. Pilon II Obligațiuni ale organismelor străine neguvernamentale

Instrumente financiare	dec.-15		iun.-16		dec.-16		dec.2016/dec.2015		dec.2016/iun.2016	
	Valoare (mld. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mld. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mld. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare	Pondere în active totale	Valoare	Pondere în active totale
Obligațiuni org. str. ne guvern.	0,26	1,04%	0,23	0,82%	0,36	1,14%	↑	↑	↑	↑

Grafic 2.22. Pilon II Obligațiuni organisme străine neguvernamentale decembrie 2015 – decembrie 2016

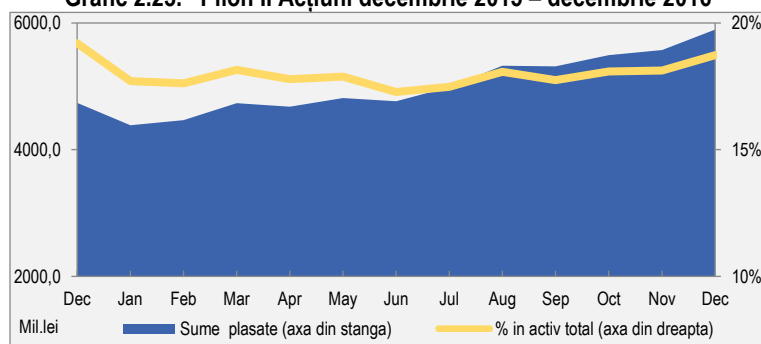
Obligațiuni ale organismelor străine neguvernamentale: 1,14% din total active, au crescut ca pondere față de decembrie 2015 (1,04%) și iunie 2016 (0,82%). Valoarea activelor investite, **0,36 miliarde de lei**, a crescut semnificativ comparativ cu decembrie 2016, 38,82% și iunie 2016, 57,85% (Tabel 2.8.). Scăderea valorii activelor și a ponderii înregistrată în luna martie 2016 se explică prin faptul că în această lună a ajuns la maturitate o emisiune de obligațiuni BEI (2009) de 28 milioane lei.

Creșterea semnificativă din septembrie 2016, atât a valorii activelor investite în acest instrument financiar, cât și a ponderii deținute, a fost determinată de faptul că pe data de 27.09.2016 International Investment Bank a emis obligațiuni străine neguvernamentale investment grade, cu data maturității 27.09.2019, FPAP NN și FPAP VITAL investind 73,48 milioane lei.

Tabel 2.9. Pilon II Acțiuni

Instrumente financiare	dec.-15		iun.-16		dec.-16		dec.2016/dec.2015		dec.2016/iun.2016	
	Valoare (mld. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mld. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mld. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare	Pondere în active totale	Valoare	Pondere în active totale
Acțiuni	4,74	19,20%	4,77	17,28%	5,90	18,73%	↑	↓	↑	↑

Grafic 2.23. Pilon II Acțiuni decembrie 2015 – decembrie 2016

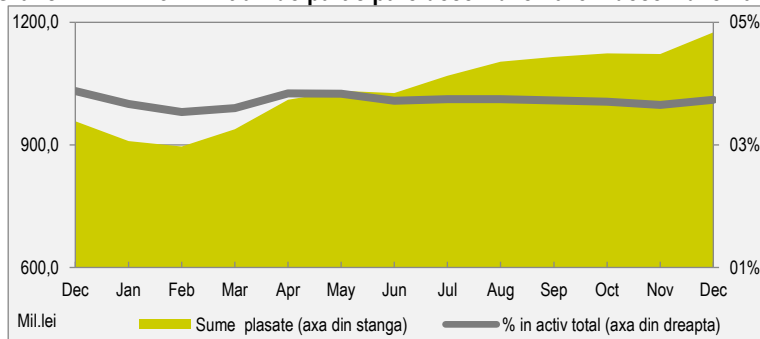
Acțiuni: 18,73% din total active, în scădere față de decembrie 2015 (19,20%), dar în creștere comparativ cu iunie 2016 (17,28%). Ponderea acțiunilor în total active a fluctuat ușor în prima parte a perioadei analizate, decembrie 2015 – decembrie 2016, dar s-a situat pe un trend ascendent în ultimele două trimestre. S-a înregistrat astfel o diferență de o jumătate de punct procentual între valoarea maximă din decembrie 2015 (19,20%) și minima din decembrie 2016 (18,73%).

Valoarea activelor, **5,90 miliarde de lei**, a înregistrat un avans anual de 24,38%, în timp ce față de iunie 2016 creșterea a fost de 23,68% (Tabel 2.9.). Trebuie menționat faptul că, în decembrie 2016, s-a desfășurat în cadrul Bursei de Valori București oferta publică de vânzare acțiuni ale societății Med Life. Toate cele șapte fonduri de pensii administrate privat au cumpărat acțiuni reprezentând 31,22% din totalul acțiunilor oferite, iar valoarea totală a acțiunilor cumpărate a fost de 71,75 milioane lei.

Tabel 2.10. Pilon II Titluri de participare – OPCVM

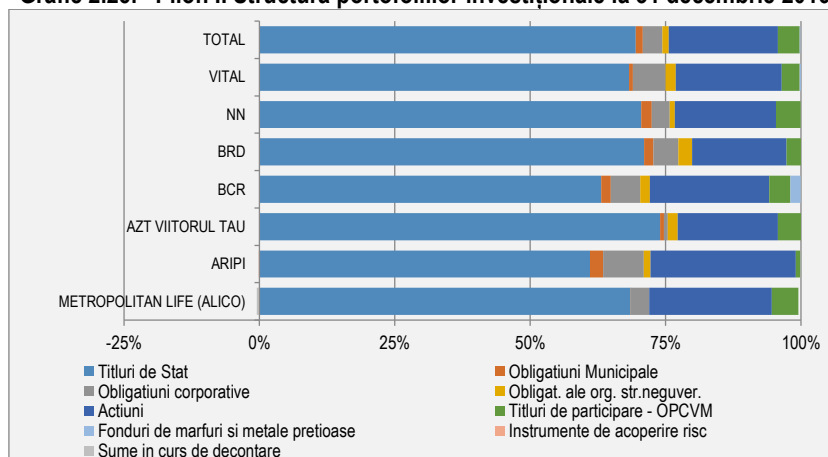
Instrumente financiare	dec.-15		iun.-16		dec.-16		dec.2016/dec.2015		dec.2016/iun.2016	
	Valoare (mld. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mld. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mld. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare	Pondere în active totale	Valoare	Pondere în active totale
Titluri de particip. OPCVM	0,96	3,88%	1,03	3,72%	1,18	3,73%	↑	↓	↑	↑

Grafic 2.24. Pilon II Titluri de participare decembrie 2015 – decembrie 2016

Titluri de participare – OPCVM: 3,73% din total active au scăzut față de decembrie 2015 (3,88%), dar au crescut ușor față de iunie 2016 (3,72%). Valoarea activelor, **1,18** miliarde de lei, a crescut cu 22,75% comparativ cu aceeași lună din 2015 și cu 14,47% față de iunie 2016 (Tabel 2.10.).

Grafic 2.25. Pilon II Structura portofoliilor investiționale la 31 decembrie 2016

Celelalte categorii de instrumente financiare au înregistrat în decembrie 2016 următoarele ponderi în total active fonduri de pensii administrate privat:

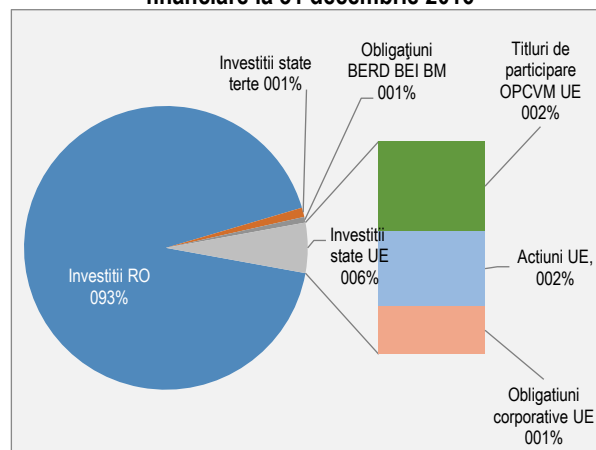
- fonduri de mărfuri și metale prețioase: **0,14%**;
- instrumente de acoperire a riscului: **-0,04%**;
- sume în curs de decontare pentru achiziționare/vânzare active sau disponibilități în cont curent: **-0,05%**

Tabel 2.11. Pilon II Structură investiții

Investiții	dec.-15	iun.-16	dec.-16	dec.2016/dec.2015	dec.2016/iun.2016
Investiții RO	92,43%	92,91%	92,58%	↑	↓
Investiții state UE	6,53%	5,52%	5,71%	↓	↑
Obligațiuni BERD, BEI, BM	1,04%	0,76%	0,65%	↓	↓
Investiții state terțe	0,00%	0,80%	1,06%	↑	↑

În decembrie 2016, **92,58%** din activele fondurilor de pensii erau plasate în țară, în creștere ușoară față de decembrie 2015 (92,43%) și în scădere comparativ cu iunie 2016 (92,91%). **5,71%** din active reprezentau plasamente în state membre UE, 0,65% în obligațiuni ale organismelor străine neguvernamentale, cum ar fi BERD, BEI, BM și 1,06% în state terțe (Tabel 2.11.).

Grafic 2.26. Pilon II Structură investiții în plasamente financiare la 31 decembrie 2016

1.2.5. Rate de rentabilitate

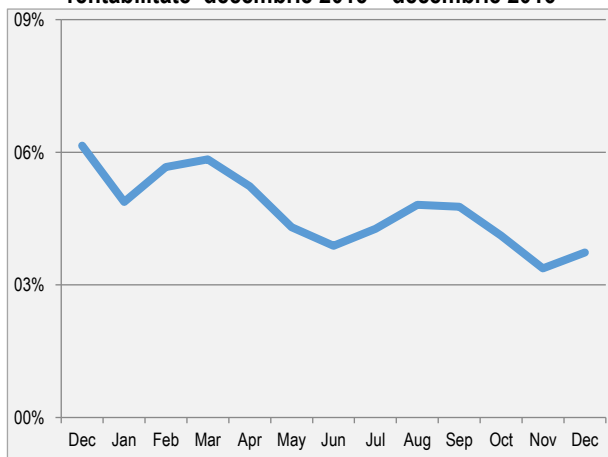
Indicatorii de performanță ai fondurilor de pensii administrate privat înregistrați în decembrie 2016 au fost (Graficele 2.27. și 2.28.):

- rata de rentabilitate anualizată a fondurilor de pensii cu grad de risc ridicat: FPAP ARIPI: **3,7374%**,
- rata de rentabilitate minimă a fondurilor de pensii cu grad de risc ridicat: **-1,2801%**,
- ratele de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii cu grad de risc mediu:

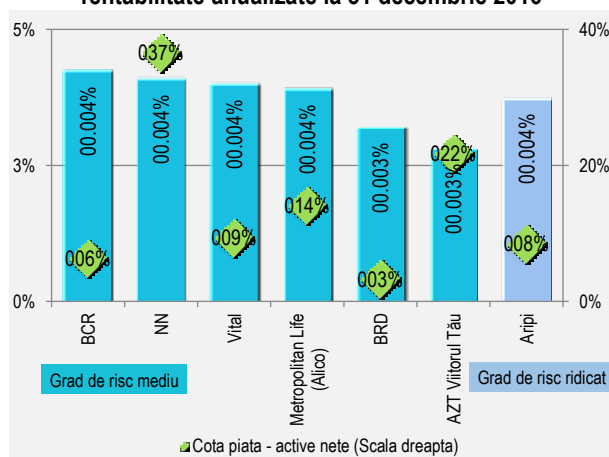
FPAP METROPOLITAN LIFE (ALICO)	3,9088%
FPAP AZT VIITORUL TAU	2,8223%
FPAP BCR	4,2508%
FPAP BRD	3,2086%
FPAP NN	4,0992%
FPAP VITAL	4,0064%

- rata de rentabilitate minimă a fondurilor de pensii cu grad de risc mediu: **-0,2801%**,
- rata medie ponderată de rentabilitate a tuturor fondurilor de pensii administrate privat pentru ultimele 24 luni: **3,7338%**.

Grafic 2.27. Pilon II - Rata medie ponderată de rentabilitate decembrie 2015 – decembrie 2016

Grafic 2.28. Pilon II Cotă de piață – active nete și rate de rentabilitate anualizate la 31 decembrie 2016

3. Pensile facultative (Pilonul III)

3.1. Valoarea activelor nete și total participanți

Tabel 3.1 Pilon III Active nete (mil. lei)

Nr. crt.	Fond de pensii facultative	dec.-15	iun.-16	dec.-16	dec.16/dec.15	dec.16/iun.16
1	NN OPTIM	477,03	525,55	587,15	23,09%	11,72%
2	BCR PLUS	214,00	232,79	262,79	22,80%	12,89%
3	AZT MODERATO	167,12	176,13	188,55	12,83%	7,06%
4	NN ACTIV	141,62	150,81	166,92	17,86%	10,68%
5	BRD MEDIO	64,86	70,41	80,54	24,17%	14,39%
6	AZT VIVACE	66,55	69,05	74,53	11,99%	7,94%
7	RAIFFEISEN ACUMULARE	57,30	60,26	65,20	13,78%	8,20%
8	PENSIA MEA	45,15	48,96	54,61	20,95%	11,54%
9	STABIL	12,89	13,75	15,07	16,86%	9,58%
10	AEGON ESENTIAL	5,70	5,93	6,31	10,63%	6,37%
	TOTAL	1.252,22	1.353,62	1.501,66	19,92%	10,94%

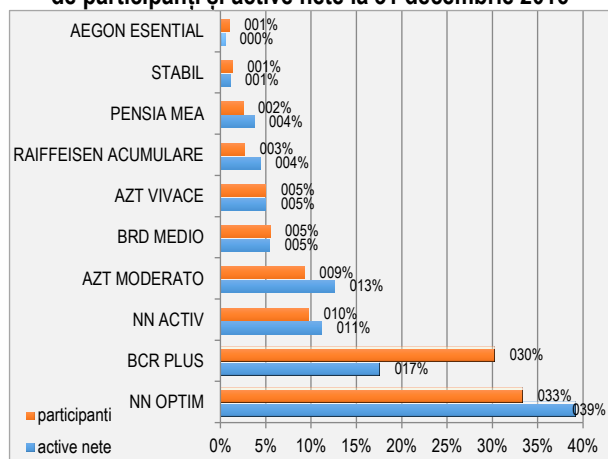
Activele nete ale fondurilor de pensii facultative au atins în decembrie 2016 **1,50** miliarde de lei (**0,33** miliarde de euro), înregistrând un avans de **19,92%** comparativ cu decembrie 2015 și **10,94%** față de iunie 2016 (**19,48%** și **10,45%** raportat la moneda euro). Comparativ cu luna precedentă creșterea a fost de 2,30%. Pe parcursul perioadei decembrie 2015 – decembrie 2016, ritmul lunar de creștere a fluctuat, înregistrând o diferență de 3,53 puncte procentuale între valoarea maximă din iulie 2016 (3,04%) și minima din ianuarie 2016 (-0,49%), mediana intervalului fiind de 1,73%.

Tabel 3.2. Pilon III Număr de participanți (pers.)

Nr. crt.	Fond de pensii facultative	dec.-15	iun.-16	dec.-16	dec.16/dec.15	dec.16/iun.16
1	NN OPTIM	125.983	131.967	136.565	8,40%	3,48%
2	BCR PLUS	112.847	120.110	123.830	9,73%	3,10%
3	NN ACTIV	38.099	38.871	39.725	4,27%	2,20%
4	AZT MODERATO	36.822	37.146	37.834	2,75%	1,85%
5	BRD MEDIO	19.020	21.286	22.234	16,90%	4,45%
6	AZT VIVACE	20.470	20.453	20.392	-0,38%	-0,30%
7	RAIFFEISEN ACUMULARE	10.078	10.480	10.722	6,39%	2,31%
8	PENSIA MEA	10.095	10.044	9.994	-1,00%	-0,50%
9	STABIL	5.097	5.113	5.128	0,61%	0,29%
10	AEGON ESENTIAL	3.807	3.806	3.817	0,26%	0,29%
	TOTAL	382.318	399.276	410.241	7,30%	2,75%

410.241 de participanți erau înregistrați în sistemul pensiilor facultative la 31 decembrie 2016, un avans anual de **7,30%** și **2,75%** față de iunie 2016. Comparativ cu luna precedentă creșterea a fost de numai 0,53%. Ritmul lunar de creștere a fluctuat în perioada decembrie 2015 – decembrie 2016, înregistrând o diferență de aproximativ un punct procentual între valoarea maximă din decembrie 2015 (1,04%) și minima din iulie, respectiv septembrie și octombrie 2016 (0,38%), mediana intervalului fiind de numai 0,56%.

Grafic 3.1. Pilon III Cotă de piață în funcție de participanți și active nete la 31 decembrie 2016

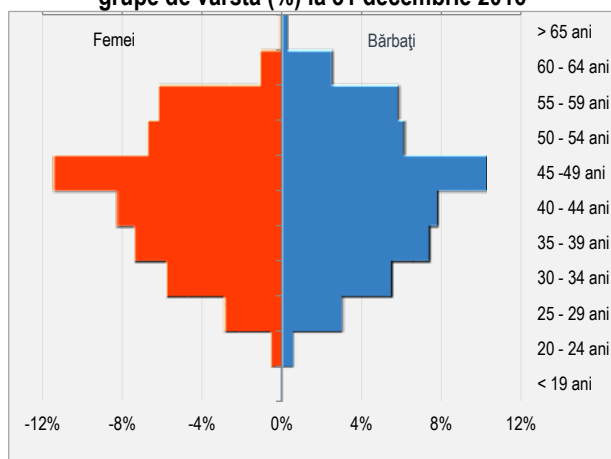

Primele trei fonduri de pensii, FPF NN OPTIM, FPF BCR Plus și FPF AZT MODERATO dețineau în decembrie 2016 aproximativ 69% din activele nete și 73% din participanți (Grafic 3.1.). De remarcat FPF BCR Plus care, deși se situează pe locul doi în ceea ce privește ponderea din total participanți cu 30,18%, înregistrează numai 17,50% pondere din total active nete la 31 decembrie 2016. Comparativ, FPF NN Optim înregistrează 33,29% pondere în total participanți, în timp ce ponderea în active nete a fost de 39,10%. Calitatea portofoliului de participanți este factorul determinant în acest caz. Astfel, în cazul participanților la FPF BCR Plus au fost virate la fond contribuții mai mici.

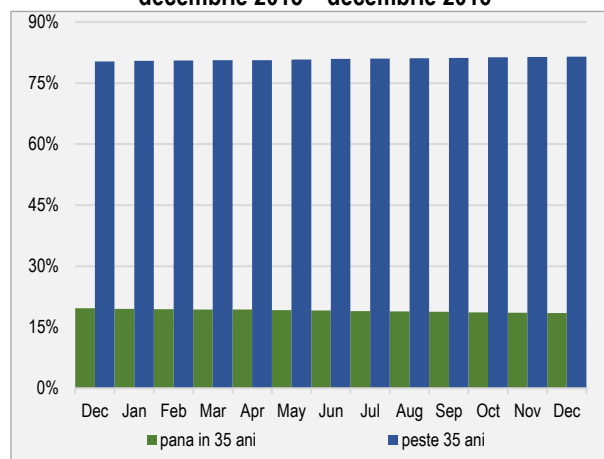
Valoarea medie a unui cont în Pilonul III pentru cei 410.241 participanți a fost la 31 decembrie 2016 de **3.660 lei** (806 de Euro), un avans anual de 11,76%. Creșterea față de iunie 2016 a fost de 7,97%.

Distribuția pe gen a fost următoarea: **49,49%** erau bărbați și **50,51%** femei (Grafic 3.2.). În ceea ce privește distribuția pe vârstă, raportul participanților a fost următorul: cu vârsta de până în 35 de ani reprezentau **18,47%**, iar cei cu vârsta de peste 35 ani **81,53%** (Grafic 3.3.). În condițiile maturizării sistemului, raportul s-a modificat ușor în perioada decembrie 2015 – decembrie 2016 în favoarea participanților cu vârsta de peste 35 ani (o creștere de aproximativ un punct procentual) și a înregistrat o scădere de sub un punct procentual în cazul grupei de vârstă de până în 35 ani (în decembrie 2015 raportul era 19,69% la 80,31%, iar în iunie 2016 19,08% la 80,92%).

Grafic 3.2. Pilon III Participanți, piramida anilor pe sexe și grupe de vârstă (%) la 31 decembrie 2016

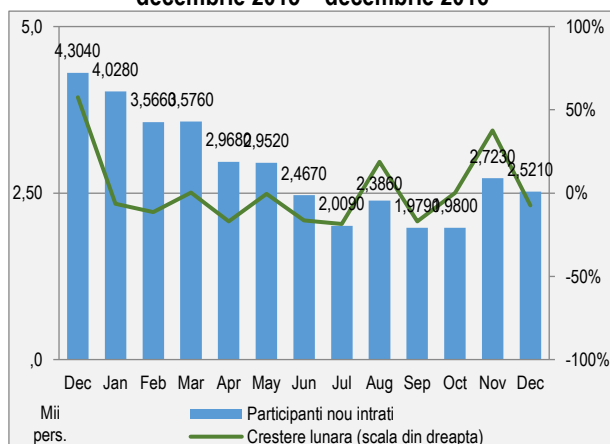

Grafic 3.3. Pilon III Evoluție structură pe grupe de vârstă decembrie 2015 – decembrie 2016

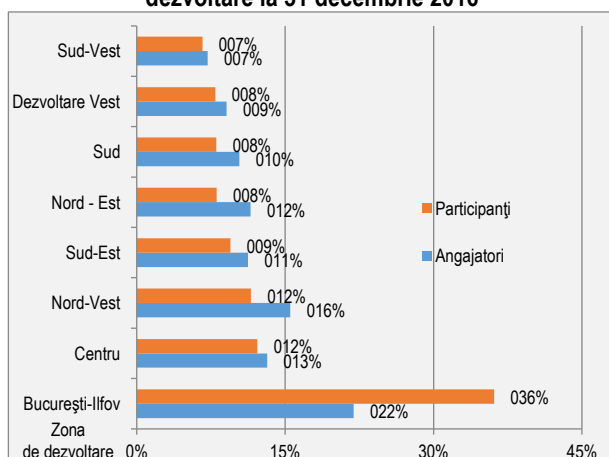
3.2. Participanți nou intrați

Grafic 3.4. Pilon III Număr participanți nou intrați în sistem decembrie 2015 – decembrie 2016

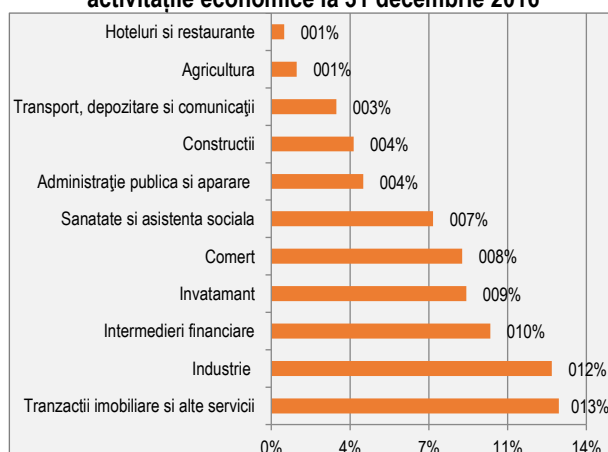

2.521 persoane au aderat în decembrie 2016 la unul din cele zece fonduri de pensii facultative. Comparativ cu decembrie 2015, s-a înregistrat o scădere de 41,43%, iar față de iunie 2016 s-a înregistrat o creștere de 2,19%. Și față de luna precedentă s-a înregistrat o scădere de 7,42%. Pe ansamblu, în anul 2016 au intrat în sistem **33.155** persoane, cu 17,21% mai puțin decât în perioada similară din 2015 (40.047 persoane). Numărul participanților nou intrați în perioada decembrie 2015 – decembrie 2016 a înregistrat un trend fluctuant, atingând un maxim în decembrie 2015 (4.304 persoane) și un minim în septembrie 2016 (1.979 persoane), cu sublinierea tendinței de scădere a numărului de participanți noi în sistem.

Grafic 3.5 Pilon III Structura participanților pe regiuni de dezvoltare la 31 decembrie 2016

Grafic 3.6. Pilon III Structura angajaților în funcție de activitățile economice la 31 decembrie 2016

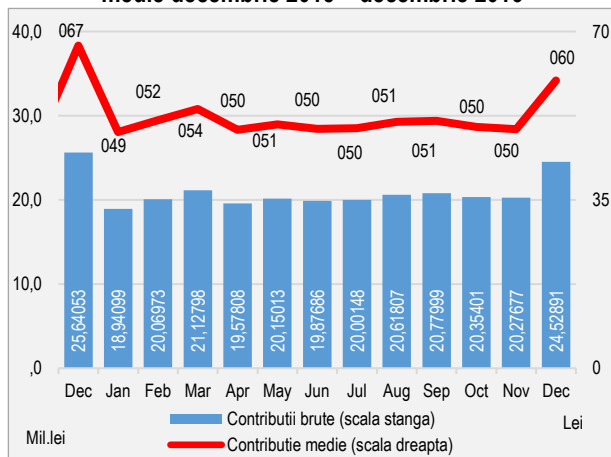

În funcție de regiunile de dezvoltare ale României, la 31 decembrie 2016, cei mai mulți participanți lucrau în București (34,27%), iar cele mai bine reprezentate regiuni de dezvoltare au fost: București - Ilfov cu **36,12%**, CENTRU cu **12,18%** și NORD-VEST cu **11,55%** (cele trei regiuni însumând 59,85% din participanți), celelalte regiuni, cu 40,15% din total, au înregistrat ponderi între 6,64% și 9,45% din total (Grafic 3.5). Cele mai bine reprezentate activități economice în decembrie 2016 au fost tranzacțiile imobiliare cu 12,78%, industria cu 12,47% și intermedierile financiare cu 9,73%. Cele mai slab reprezentate activități economice au fost agricultura cu 1,13% și serviciile hoteliere și restaurant cu 0,58%, iar aproximativ 38% alte activități ale economiei naționale (Grafic 3.6).

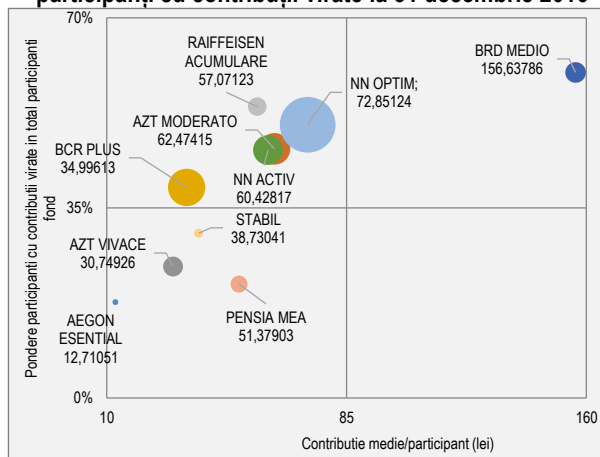
3.4. Contribuții

În luna decembrie 2016 au fost virate către fondurile de pensii facultative **24,53** milioane de lei (5,40 milioane de euro), înregistrându-se o scădere de **4,34%** față de decembrie 2015. Față de iunie 2016 s-a înregistrat o creștere de **23,40%**. Comparativ cu luna precedentă creșterea înregistrată a fost de **20,97%** (Grafic 3.7.). Pe parcursul anului 2016, s-au virat către fondurile de pensii facultative **246,30 milioane de lei** (54,24 milioane de euro).

Grafic 3.7 Pilon III Contribuții brute virate și contribuția medie decembrie 2015 – decembrie 2016

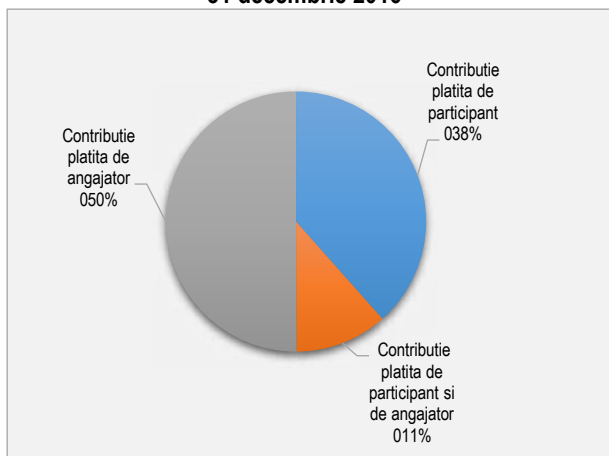

Grafic 3.8. Pilon III Contribuții medii (lei) și ponderi participanți cu contribuții virate la 31 decembrie 2016

La 31 decembrie 2016 FPF BRD MEDIO înregistra cea mai mare contribuție medie/participant, 156,64 lei/participant, precum și ponderea cea mai mare de participanți pentru care au fost virate contribuții în luna de calcul din total participanți fond⁵ (59,94%). Diferența din luna decembrie 2016 înregistrată de valoarea contribuțiilor în cazul FPF BRD MEDIO se datorează faptului că atât BRD GSG S.A., cât și filialele din grup, care contribuie ca angajatori la Pilonul III, efectuează în decembrie plăți de regularizare în limita plafonului de 200 Euro/an/angajat. Pe următoarele două poziții s-au situat FPF NN OPTIM cu 72,85 lei/participant (50,31% - pondere participanți cu contribuții virate din total participanți fond) și FPF AZT MODERATO cu 62,47 lei/participant (45,88 % - pondere participanți cu contribuții virate din total participanți fond). De remarcat faptul că FPF Raiffeisen Acumulare, care a înregistrat 57,07 lei contribuție medie/participant deținea în decembrie 2016 o pondere mare a participanților cu contribuții virate din total participanți fond (53,65%), poziționându-se din acest punct de vedere după FPF BRD MEDIO (Grafic 3.8.). La polul opus s-au situat FPF PENSIA MEA, FPF STABIL, FPF AZT VIVACE și FPF AEGON ESENTIAL care au înregistrat valori mai mici în cazul contribuției medii/participant (12,71 - 51,38 lei) și ponderii participanților cu contribuții virate din total participanți fond (17,66% - 30,34%).

Grafic 3.9. Pilon III Participarea la plata contribuțiilor la 31 decembrie 2016

61,55% din contribuțiile la fondurile facultative au fost plătite de către angajatori (50,06%) sau de către participanți împreună cu angajatorii lor (11,49%), în timp ce **38,45%** din participanți au plătit singuri contribuțiile în decembrie 2016 (Grafic 3.9.).

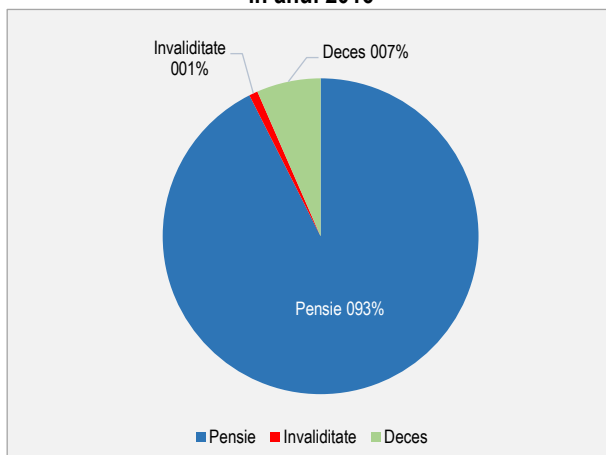
În funcție de locul unde își desfășoară angajatorul activitatea, distribuția participanților în decembrie 2016 a fost similară cu lunile precedente, **81%** în mediul urban și **19%** în mediul rural.

3.3. Plata activului net în caz de pensionare, invaliditate și deces

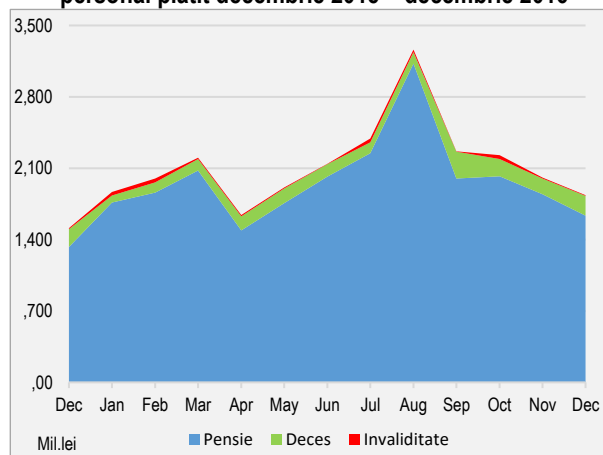
Pe parcursul anului 2016 au fost efectuate plăți ale activului personal net către participanți însumând 25,75 milioane lei (Grafic 3.10.), din care 23,84 milioane lei ca urmare a deschiderii dreptului la pensie, reprezentând 92,55% din total plăți efectuate (4.363 participanți), 1,69 milioane lei ca urmare a decesului participantului, 6,56% din total (675 beneficiari) și 0,23 milioane lei ca urmare a invalidității, 0,89% din total (41 participanți). Plățile totale au înregistrat o creștere de 21,49% în perioada decembrie 2015 – decembrie 2016 (Grafic 3.11.), în special ca urmare a creșterii plăților aferente deschiderii dreptului la pensie pentru limită de vârstă.

⁵ Participanți pentru care au fost virate contribuții (sume diferite de 0) în luna de calcul.

Grafic 3.10. Pilon III Structură plăți de activ personal net în anul 2016

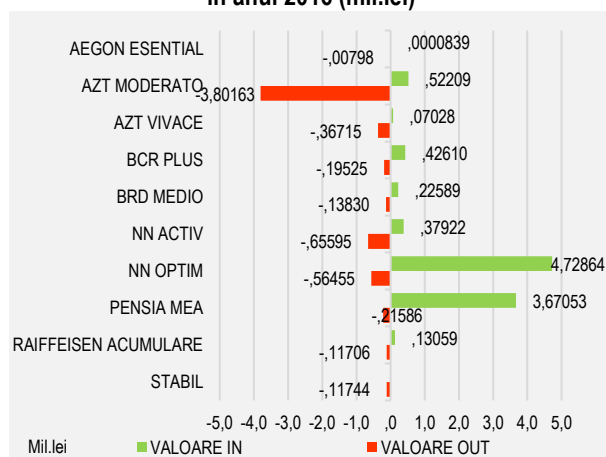
Grafic 3.11. Pilon III Evoluție valoare medie activ net personal plătit decembrie 2015 – decembrie 2016

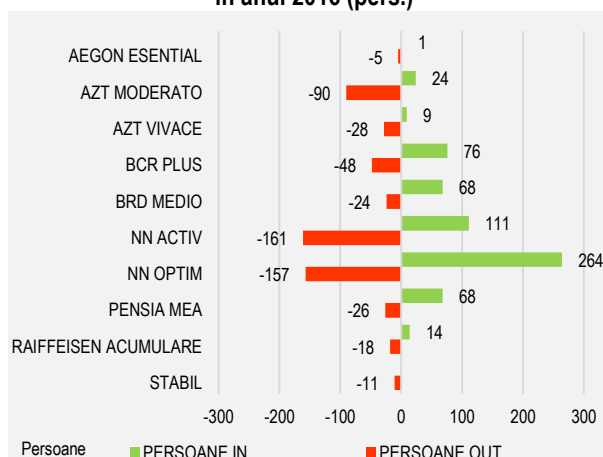
3.4. Transferuri

În perioada decembrie 2015 – decembrie 2016, aproximativ 600 de participanți s-au transferat între fondurile de pensii facultative, activele transferate atingând 6,18 milioane lei. Fondul de pensii care a primit cei mai mulți participanți transferați (264), dar și valoarea cea mai mare a activului transferat (4,73 milioane lei) a fost PPF NN OPTIM. În cazul fondurilor de la care s-au transferat participanți, PPF NN ACTIV s-a situat pe primul loc cu 161 participanți, însă fondul de la care s-au transferat cele mai mari valori ale activelor a fost PPF AZT MODERATO cu 3,80 milioane lei. (Graficele 3.12 și 3.13.)

Grafic 3.12. Pilon III Valoare activ net transferat în anul 2016 (mil.lei)

Grafic 3.13. Pilon III Participanți transferați în anul 2016 (pers.)

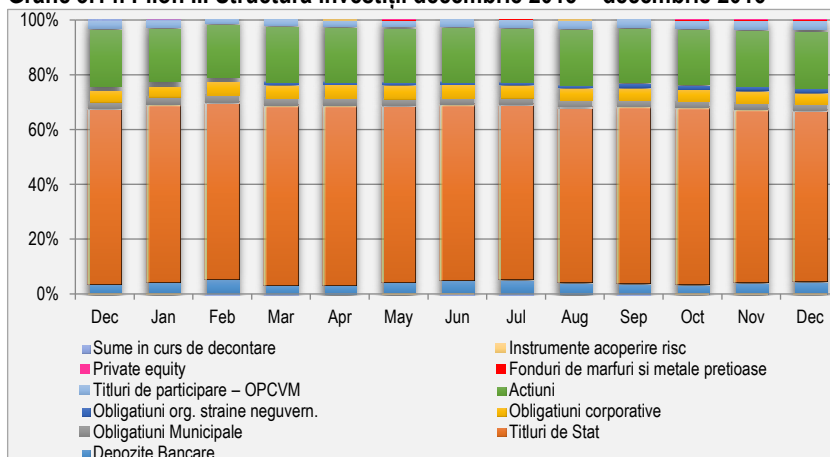
3.5. Structura investițiilor

Tabel 3.3. Pilon III Structură investiții – total (mil. lei)

Nr. crt.	Instrumente financiare	dec.-15	iun.-16	dec.-16	dec.2016/dec.2015	dec.2016/iun.2016
1	Depozite Bancare	46,57	70,81	70,37	51,13%	-0,61%
2	Titluri de Stat	801,67	867,51	936,54	16,82%	7,96%
3	Obligațiuni Municipale	31,64	34,04	35,00	10,63%	2,83%
4	Obligațiuni corporative	56,41	68,89	66,26	17,47%	-3,82%
5	Obligațiuni organisme străine neguvernamentale	18,01	10,57	24,62	36,65%	132,86%
6	Acțiuni	263,46	271,04	317,76	20,61%	17,24%
7	Titluri de participare - OPCVM	34,74	34,94	48,55	39,76%	38,96%
8	Acțiuni-Private equity	0,57	0,77	1,00	77,18%	29,46%
9	Instrumente acoperire risc	-1,44	-0,59	-0,73	-49,62%	22,17%
10	Sume în curs de decontare	2,71	-4,62	0,00	-100,00%	-100,00%
	Activ total	1.254,32	1.355,82	1.504,19	19,92%	10,94%

În decembrie 2016, comparativ cu aceeași lună a anului trecut, cu excepția instrumentelor pentru acoperirea riscului, activele au înregistrat creșteri cuprinse între 10,63% și 77,18%. Avansul anual al activelor totale a fost de 19,92%. Raportat la iunie 2016, s-au înregistrat scăderi doar în cazul depozitelor bancare și al obligațiunilor corporative. Sumele plasate în celelalte clase de active au înregistrat creșteri cuprinse între 2,83% și 38,96% chiar și de două ori în cazul obligațiunilor străine neguvernamentale, în condițiile în care activele totale au crescut cu 10,94%.

Grafic 3.14. Pilon III Structură investiții decembrie 2015 – decembrie 2016

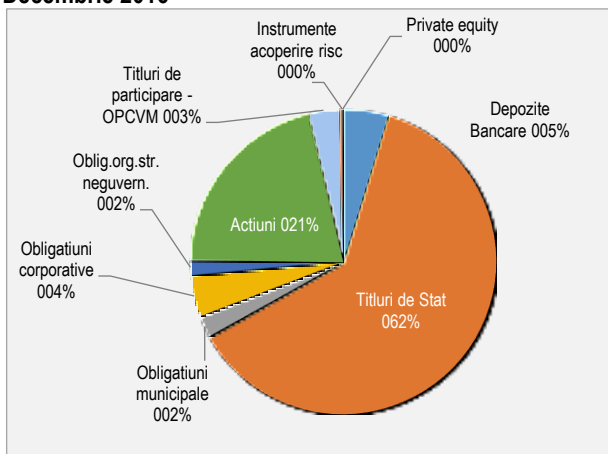
Din punct de vedere al alocării resurselor financiare pe diferite clase de active, titlurile de stat, obligațiunile municipale și obligațiunile corporative au înregistrat scăderi comparativ cu decembrie 2015. Celelalte clase de active au înregistrat creșteri.

Comparativ cu iunie 2016, au înregistrat creșteri obligațiunile organismelor străine neguvernamentale, acțiunile și titlurile de participare OPCVM, celelalte instrumente financiare au înregistrat scăderi ale ponderilor.

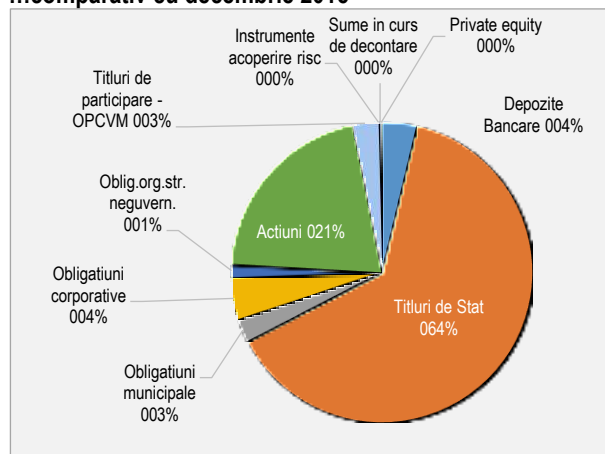
Evoluția structurii investițiilor pe parcursul anului trecut și structura portofoliilor fondurilor de pensii facultative în decembrie 2016 este prezentată în Graficele 3.14. și 3.15.

Grafic 3.15. Pilon III Structura investițiilor

Decembrie 2016

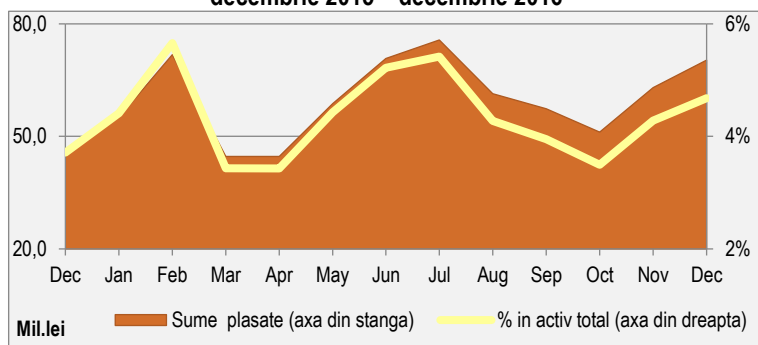
...comparativ cu decembrie 2015

Tabel 3.4. Pilon III Depozite bancare

Instrument financiar	dec.-15		iun.-16		dec.-16		dec.2016/dec.2015		dec.2016/iun.2016	
	Valoare (mil. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mil. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mil. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare	Pondere în active totale	Valoare	Pondere în active totale
Depozite Bancare	46,57	3,71%	70,81	5,22%	70,37	4,68%	↑	↑	↓	↓

Grafic 3.16. Pilon III Depozite bancare decembrie 2015 – decembrie 2016

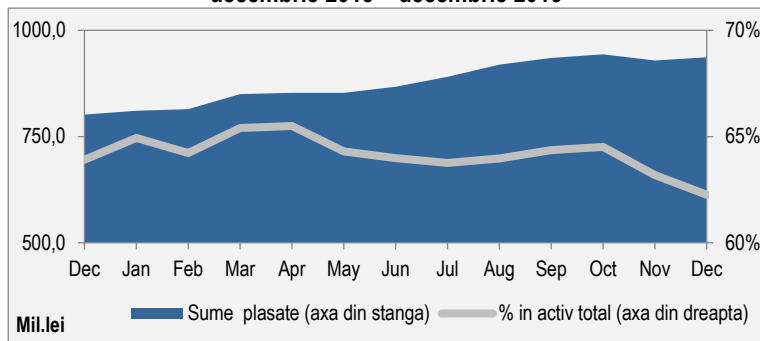

Depozite bancare: 4,68% din total active fonduri, în creștere față de decembrie 2015 (3,71%), dar în scădere față de iunie 2016 (5,22%). Valoarea activelor plasate în depozite bancare, **70,37** milioane de lei, a crescut față de decembrie 2015 cu 51,13%, dar a scăzut cu 0,61% comparativ cu iunie 2016 (Tabel 3.4.).

Tabel 3.5. Pilon III Titluri de stat

Instrument financiar	dec.-15		iun.-16		dec.-16		dec.2016/dec.2015		dec.2016/iun.2016	
	Valoare (mil. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mil. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mil. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare	Pondere în active totale	Valoare	Pondere în active totale
Titluri de stat	801,67	63,91%	867,51	63,98%	936,54	62,26%	↑	↓	↑	↓

Grafic 3.17. Pilon III Titluri de stat decembrie 2015 – decembrie 2016

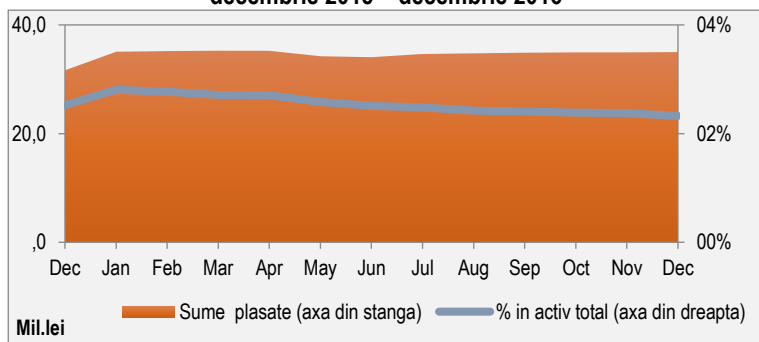

Titluri de stat: 62,26% din total active, în scădere atât față de decembrie 2015 (63,91%) cât și față de iunie 2016 (63,98%). Valoric, activele investite în titluri de stat **936,54** milioane de lei, au crescut cu 16,82% comparativ cu decembrie 2015 și cu 7,96% față de iunie 2016 (Tabel 3.5.).

Tabel 3.6. Pilon III Obligațiuni municipale

Instrument financiar	dec.-15		iun.-16		dec.-16		dec.2016/dec.2015		dec.2016/iun.2016	
	Valoare (mil. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mil. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mil. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare	Pondere în active totale	Valoare	Pondere în active totale
Obligațiuni Municip.	31,64	2,52%	34,04	2,51%	35,00	2,33%	↑	↓	↑	↓

Grafic 3.18. Pilon III Obligațiuni municipale decembrie 2015 – decembrie 2016

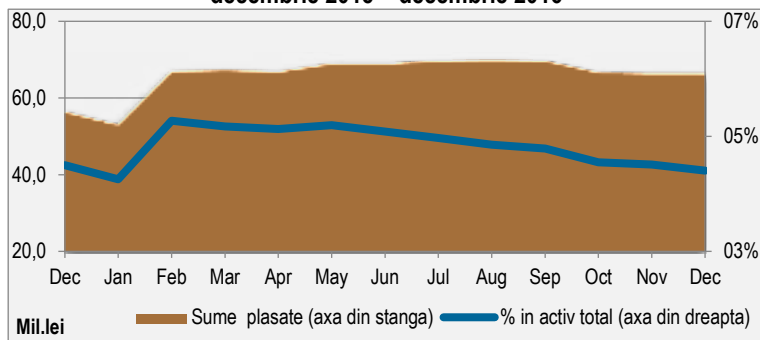

Obligațiuni municipale: 2,33% din total active, au scăzut ușor atât față de decembrie 2015 (2,52%) cât și față de iunie 2016 (2,51%). Valoarea activelor investite în obligațiuni municipale în valoare de **35,00** milioane lei, a crescut cu 10,63% comparativ cu decembrie 2015 și cu 2,83% față de iunie 2016 (Tabel 3.6.).

Tabel 3.7. Pilon III Obligațiuni corporative

Instrument financiar	dec.-15		iun.-16		dec.-16		dec.2016/dec.2015		dec.2016/iun.2016	
	Valoare (mil. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mil. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mil. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare	Pondere în active totale	Valoare	Pondere în active totale
Obligațiuni corporative	56,41	4,50%	68,89	5,08%	66,26	4,40%	↑	↓	↓	↓

Grafic 3.19. Pilon III Obligațiuni corporative decembrie 2015 – decembrie 2016

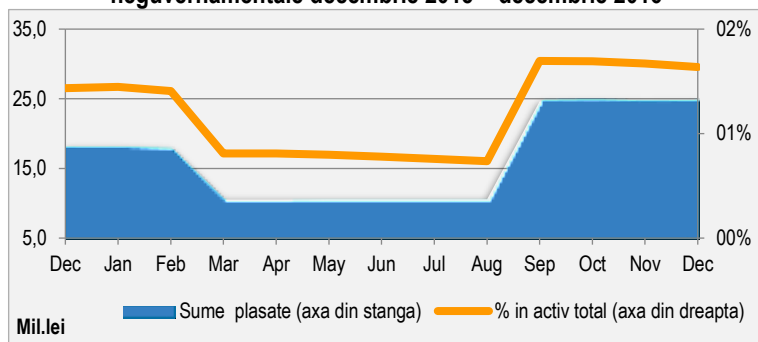

Obligațiuni corporative: 4,40% din total active fonduri, în scădere atât față de decembrie 2015 (4,50%) cât și față de iunie 2016 (5,08%). Valoarea activelor investite în obligațiuni corporative, **66,26** milioane de lei, a înregistrat o creștere față de decembrie 2015 de 17,47%, iar comparativ cu iunie 2016 a înregistrat o scădere de 3,82% (Tabel 3.7.).

Tabel 3.8. Pilon III Obligațiuni ale organismelor străine neguvernamentale

Instrument financiar	dec.-15		iun.-16		dec.-16		dec.2016/dec.2015		dec.2016/iun.2016	
	Valoare (mil. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mil. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mil. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare	Pondere în active totale	Valoare	Pondere în active totale
Obligațiuni ale org. străine neguvernamentale	18,01	1,44%	10,57	0,78%	24,62	1,64%	↑	↑	↑	↑

Grafic 3.20. Pilon III Obligațiuni ale organismelor străine neguvernamentale decembrie 2015 – decembrie 2016

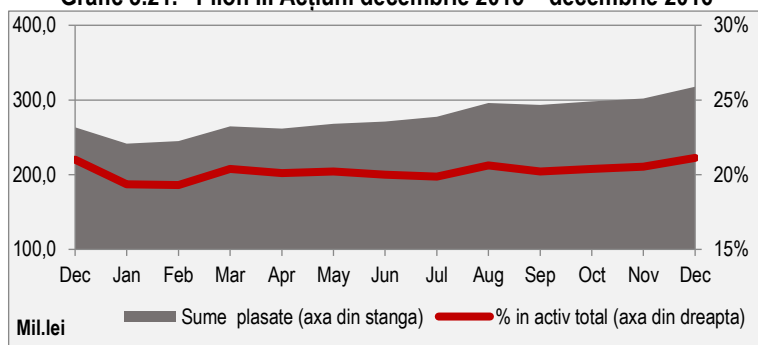
Obligațiuni ale organismelor străine neguvernamentale: 1,64% din active fonduri, în creștere atât față de decembrie 2015 (1,44%) cât și față de iunie 2016 (0,78%). Valoarea activelor, **24,62** milioane de lei, a crescut cu 36,65% comparativ cu decembrie 2015 și de aproximativ două ori comparativ cu iunie 2016 (Tabel 3.8.). Scăderea înregistrată de activele investite și de ponderea acestora din luna martie 2016 este explicată prin faptul că în această lună a ajuns la maturitate o emisiune de obligațiuni BEI (emisă în 2009) în valoare de aproximativ 7 milioane lei.

Creșterea semnificativă a sumelor investite în acest instrument financiar din septembrie 2016 și a ponderii deținute, a fost determinată de faptul că pe data de 27.09.2016 International Investment Bank a emis obligațiuni străine neguvernamentale investment grade, cu data maturității 27.09.2019, FPF Aegon Esențial, FPF BCR Plus, FPF NN Activ, FPF NN Optim, FPF Pensia Mea și FPF Stabil investind 14,05 milioane lei.

Tabel 3.9. Pilon III Acțiuni

Instrument financiar	dec.-15		iun.-16		dec.-16		dec.2016/dec.2015		dec.2016/iun.2016	
	Valoare (mil. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mil. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mil. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare	Pondere în active totale	Valoare	Pondere în active totale
Acțiuni	263,46	21,00%	271,04	19,99%	317,76	21,12%	↑	↑	↑	↑

Grafic 3.21. Pilon III Acțiuni decembrie 2015 – decembrie 2016

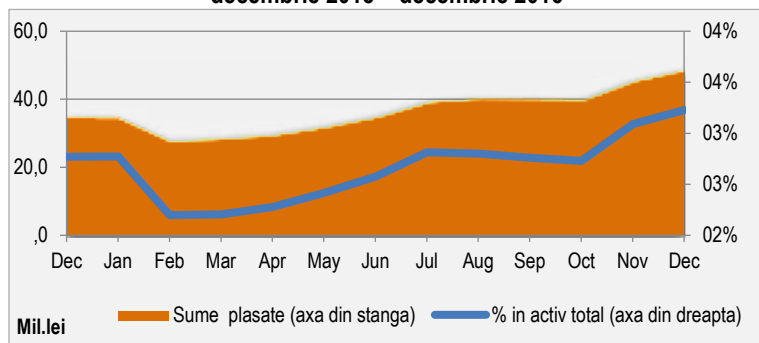
Acțiuni: 21,12% din active fonduri, în creștere ușoară comparativ cu decembrie 2015 (21,00%) cât și comparativ cu iunie 2016 (19,99%). Valoarea activelor, **317,76** milioane de lei, a crescut atât față de decembrie 2015 cu 20,61%, cât și față de luna iunie 2016, cu 17,24% (Tabel 3.9.). Trebuie menționat faptul că, în cursul lunii decembrie 2016 s-a desfășurat în cadrul Bursei de Valori București oferta publică de vânzare acțiuni ale societății Med Life.

Cu excepția FPF Aegon Esențial, toate celelalte fonduri de pensii facultative au cumpărat în cadrul ofertei acțiuni reprezentând 1,82% din totalul acțiunilor oferite. Valoarea totală a acțiunilor cumpărate de către fondurile de pensii a fost de 4,17 milioane lei.

Tabel 3.10. Pilon III Titluri de participare - OPCVM

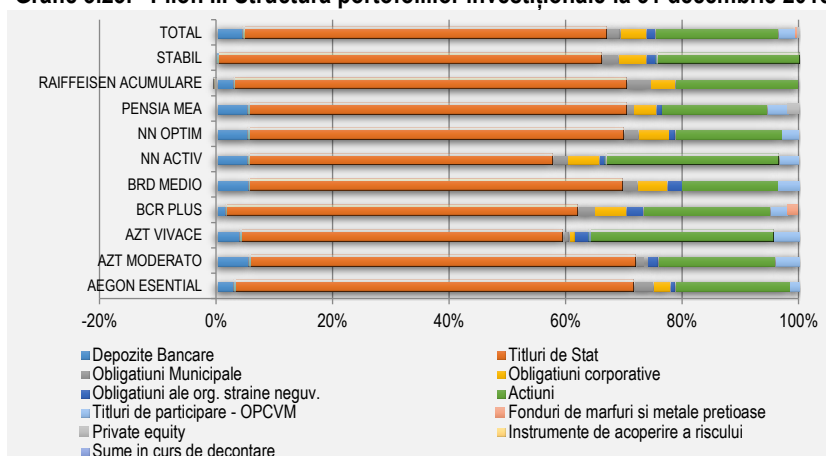
Instrument financiar	dec.-15		iun.-16		dec.-16		dec.2016/dec.2015		dec.2016/iun.2016	
	Valoare (mil. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mil. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare (mil. lei)	Pondere în active totale (%)	Valoare	Pondere în active totale	Valoare	Pondere în active totale
Titluri de participare - OPCVM	34,74	2,77%	34,94	2,58%	48,55	3,23%	↑	↑	↑	↑

Grafic 3.22. Pilon III Titluri de participare - OPCVM decembrie 2015 – decembrie 2016

Titluri de participare OPCVM: 3,23% din total active fonduri, în creștere atât comparativ cu decembrie 2015 (2,77%), cât și față de iunie 2016 (2,58%). Activele investite în titluri de participare înregistrau la 31 decembrie 2016 **48,55** milioane de lei, ceea ce a reprezentat o creștere de 39,76% față de decembrie 2015 și de 38,96% comparativ cu luna iunie 2016 (Tabel 3.10).

Grafic 3.23. Pilon III Structura portofoliilor investiționale la 31 decembrie 2016

Celelalte categorii de instrumente financiare au înregistrat la 31 decembrie 2016 următoarele ponderi în total active fonduri de pensii facultative:

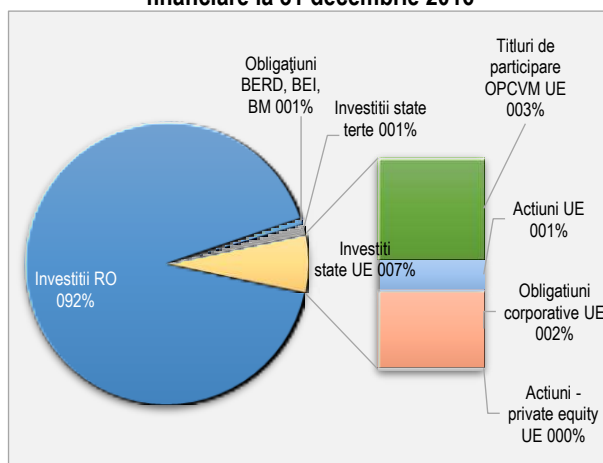
- Acțiuni – Private equity: **0,07%**;
- Instrumente de acoperire a riscului: **-0,05%**;
- Fonduri de mărfuri și metale prețioase: **0,32%**

Tabel 3.11. Pilon III Structură investiții

Investiții	dec.-15	iun.-16	dec.-16	dec.2016/ dec.2015	dec.2016/ iun.2016
Investiții RO	92,96%	93,20%	91,51%	↓	↓
Investiții state UE	5,60%	5,66%	6,58%	↑	↑
Obligațiuni BERD, BEI, BM	1,44%	0,80%	0,70%	↓	↓
Investiții state terțe	0,00%	0,34%	1,20%	↑	↑

91,51% din activele fondurilor de pensii facultative erau plasate în țară, în scădere atât față de decembrie 2015 (92,96%), cât și față de iunie 2016 (93,20%). **6,58%** din active erau plasate în state UE, iar 0,70% în obligațiuni ale organismelor străine neguvernamentale, cum ar fi BERD, BEI, BM și 1,20% în state terțe (Tabel 3.11., Grafic 3.24.).

Grafic 3.24. Pilon III Structura investițiilor în plasamente financiare la 31 decembrie 2016

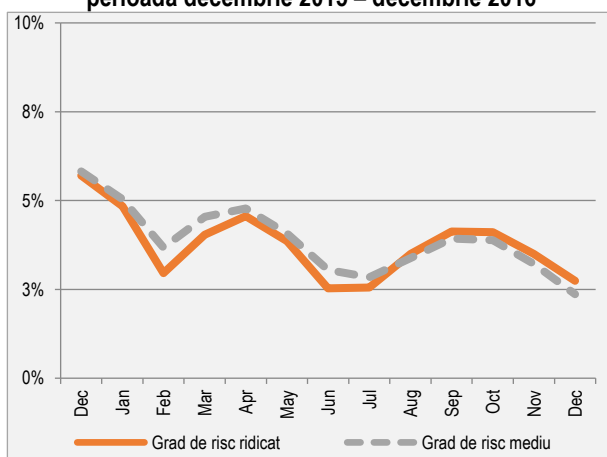

1.3.4. Rate de rentabilitate

Indicatorii de performanță înregistrați de fondurile de pensii facultative în luna decembrie 2016 au fost (Graficele 3.25. și 3.26):

- Rata de rentabilitate anualizată a fondurilor de pensii cu grad de risc ridicat:
 - o AZT VIVACE: **3,0763%**
 - o NN ACTIV: **3,4419%**
- Rata medie ponderată de rentabilitate a tuturor fondurilor de pensii cu grad de risc ridicat: **3,3242%**.
- Rata de rentabilitate minimă a fondurilor de pensii cu grad de risc ridicat: **-0,6757%**;
- Ratele de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii cu grad de risc mediu:
 - o AZT MODERATO: **2,8007%**
 - o BCR PLUS: **2,9928%**
 - o BRD MEDIO: **1,5014%**
 - o NN OPTIM: **2,8326%**
 - o PENSIA MEA: **1,6262%**
 - o RAIFFEISEN ACUMULARE: **3,1265%**
 - o STABIL: **2,2146%**
- Rata medie ponderată de rentabilitate a tuturor fondurilor de pensii cu risc mediu: **2,7308%**;
- Rata de rentabilitate minimă a fondurilor de pensii cu grad de risc mediu: **-1,2691%**.

Grafic 3.25. Pilon III Rate medii de rentabilitate în perioada decembrie 2015 – decembrie 2016

Grafic 3.26. Pilon III Cota de piață – active nete și rate de rentabilitate anualizate la 31 decembrie 2016

